

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MARCOS

Juan el Bautista predica en el desierto

¹⁻² Rá xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo c'ü o T'i Mizhocjimi. Ne historia o mbürü 'ma mi zopjü e Juan c'o nte, c'ua ja nzi va dyopjü mi jinguā e Isaías c'ü mi profeta. O dyopjü a cjava:
 Dyärä, ró juajnögö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji ín jñagö.

Ra ot'ü in xo'ñigue ngue c'ua 'ma rí mague, ya rguí bëbü dispuesto yo nte ra dyä'tc'äji.

³ Ri bëbü 'na nte c'ü je ra mapjü cja ndajyadü, ra mama a cjava:

“Rí jyëzigueji c'e 'ñiji c'ü na s'o, na ngueje ya ngue ra ejëc'ü ín Jmugöji c'ü bëbü a jens'e”, ra 'ñeñe c'e nte.

⁴ Mi ngueje e Juan c'ü o mapjü a cjanu. O ma cja ndajyadü o ma jichi c'o nte cja ndeje. O zopjüi o xipjiji:

—Ra nzhogü in mü'büji, rí jiji, ngue c'ua Mizhocjimi ra perdonao in nzhubügueji, eñe.

⁵ Texe c'o mi cärä a Judea 'ñe cja c'e jñiñi a Jerusalén o möji cja c'e ndajyadü o ma dyäräji c'o mi mama e Juan. O mamaji c'o na s'o c'o mi cjadi. Nuc'ua e Juan o jichiji cja c'e ndare c'ü ni chjü a Jordán.

⁶ E Juan mi je'e 'na bitu c'ü vi t'ät'ä o xi o camello, y mi nzünt'ü 'naja xipjadü. Mi sa'a c'o mi nza cja o t'ünxü 'ñe mi si o õt'apjü ngüjnü. ⁷ O mama a cjava e Juan o xipji c'o nte:

—Ra ëjë 'naja bëzo c'ü me pjëzhi na nojo; nutscö rí menutjogö que na ngueje 'na mbëpji. Bübü o mbëpji c'o o cjaja c'ü nu lamu, xäpcäji o correá cja o tjíza c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö, dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü va ëjë. ⁸ Nutscö rí jichi co ndeje yo nte. Pero nu c'ü cja va ëjë, 'ma rí 'ñench'e in mü'büji anguezze, nuc'ü, ra dya'c'üji o Espíritu Mízhocjimi c'ü.

El bautismo de Jesús

⁹ E Jesús ma bübü a Nazaret c'ü tsja a Galilea. O ë 'na nu pa, o mbedye o ma nu ja ma bübü e Juan. E Juan o jichi cja c'e ndare a Jordán. ¹⁰ Nuc'ua e Jesús, 'ma o mbes'e cja c'e ndeje o jñanda c'ua o xogü a jens'e. Xo o jñanda ma sjöbü o Espíritu Mízhocjimi nza cja 'na mbaro, ma ë ndägä a xes'e anguezze. ¹¹ O dyäräji c'ua 'naja c'ü o ña a jens'e o mama:

—Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö, me rí s'iyats'ü, me rí mä'c'ágö.

Tentación de Jesús

¹² Nuc'ua o Espíritu Mízhocjimi o ndäjä e Jesús, o ma cja 'na ndajyadü. ¹³ O mezhe nu cuarenta pa'a. Mi cárä nu, c'o animal c'o na sate. Xo mi bübü nu, e Satanás nu c'ü dya jo; mi xipji e Jesús c'ü ro tsja c'o na s'o. Nuc'ua o ë c'ua c'o o anxe Mízhocjimi, o ë mbös'üji e Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ 'Ma o ngot'üji e Juan a pjörü, nuc'ua e Jesús o nzhogü o ma cja c'e xoñijõmü a Galilea. Mi zopjü o jña Mízhocjimi c'o nte, mi xipjiji ja rvá sö ro 'ñemeji libre cja c'o na s'o. ¹⁵ Mi xipjiji:

—Ya zädä yo pa, ya ngue ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi. Tsjapüji ra nzhogü in mü'bügueje, 'ñejmeji o jña Mizhocjimi.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ 'Na nu pa, mi nzhodü e Jesús a jmi c'e zapjü a Galilea. O jñanda c'ua yeje bëzo c'o ma pä'tä o t'ös'üvi cja c'e zapjü. C'o bëzo mi cjuarma c'o. 'Naja c'ü mi chjü Simón. C'ü 'naja mi chjü Andrés. Anguezevi mi mbajmõvi. ¹⁷ Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjivi:

—Nu'tsc'evi in mbajmõvi dya. Pero chjünt'üvi in xütcjö, rá jí'ts'ivi rí zopjüvi yo nte ngue c'ua anguezevi xo ra ndünt'üji in xütjügö, embevi.

¹⁸ Jo ni zogüvi c'ua c'o o t'ös'üvi, cjanu o ndünt'üvi c'ua o xütjü e Jesús.

¹⁹ Xe möji a ma xo'ñi. E Jesús o jñanda c'ua xe yeje bëzo c'o xo mi cjuarmavi. 'Naja c'ü mi chjü Jacobo. Nu c'ü nu cjuarma mi chjü Juan. Mi ngue o t'ivi e Zebedeo. Ma cäji cja 'na bü; ma jocüji c'o o t'ös'üji. ²⁰ E Jesús o ma'tü c'ua c'o yeje cjuarma. O jyëzivi c'ua c'ü nu tatavi cja c'e bü co c'o mbëpji. Nuc'ua o ndünt'üvi a xütjü e Jesús.

Un hombre que tenía un espíritu malo

²¹ O möji c'ua a Capernaum. Nuc'ua nu pa c'ü soyaji, e Jesús o cjogü a mbo cja o nitsjimi anguezevi. Je mi xöpü c'o nte nu. ²² C'o nte me mi dyönütsjëji na ngueje mi ña e Jesús c'o jña c'o vi unü Mizhocjimi. Mi mamaji: "Nu ne bëzo nu, nandyo ga xöcüji. Maco, dya xöcöji c'ua ja nzi ga cja c'o xöpü o ley Mizhocjimi", mi eñeji. ²³ O cjogü c'ua a mbo cja c'e nitsjimi 'naja bëzo c'ü mi o'o o mü'bü 'naja demonio. O mapjü c'e bëzo o mama:

24 —Nu'tsc'e Jesús in menzumü a Nazaret, ¿pje in pë's'i c'ü rí ñu co nutscöjme? ¿Cjo vi 'ñecje rí tsjacü rá ma sufridogójme? Nutscö rí pã'c'ã. Ngue'tsc'e o T'itsc'e Mizhocjimi, dya bübüts'ü c'o na s'o.

25 E Jesús o huench'i c'ua c'e demonio o xipji:
—Tso't'ü in te. Pedye cja ne bëzo.

26 Nuc'ua c'e demonio o mapjü na jens'e, o tsjapü o nügü c'e bëzo. O mbedye c'ua cja c'e bëzo. **27** Me co nguijñi c'ua c'o nte, mí pötma dyönüji o mamají:

—¿Pärä, pje ne ra mama nu cja'a ne bëzo? Xipji yo demonio ra mbedye, y pedye yo, o 'ñeñeji.

28 Nguec'ua dya mezhe c'ua, me mi näntji e Jesús texe cja c'o jñiñi c'o tsja a Galilea.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

29 Nuc'ua e Jesús o mbedye cja c'e nitsjimi co e Simón 'ñe e Andrés 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. Cjanu o möji cja o ngumü e Simón 'ñe e Andrés. **30** C'ü nu to'o e Simón mi orü cja ngama; nuc'ü, mi sö o pa'a c'ü. O xipjiji c'ua e Jesús mi sö'dyë c'e ndixü.

31 Cjanu o ma c'ua nu ja mi orü c'e ndixü. O pënchp'i o dyë'ë, o xos'ü nu ja mi orü. O c'ueñe c'ua c'e pa'a. Nuc'ua c'e ndixü o dyät'ä c'ua jñönü, cjanu o 'huiñiji.

Jesús sana a muchos enfermos

32 Nuc'ua 'ma ya vi nguibi e jyarü, o sinpiji e Jesús texe c'o mi sö'dyë 'ñe c'o mi bübü demonio cja o mü'bü. **33** Texe c'o mejñiñi o jmürüji a jmi cja c'e ngumü. **34** E Jesús o jocü na puncjü c'o mi sö'dyë. Xo o pjongü na puncjü o demonio cja o mü'bü yo nte. Dya mi jëzi ra ñaji, na ngueje mi päräji pje mi pjézhi e Jesús.

Jesús predica en Galilea

³⁵ Nuc'ua c'ü xõrü ts'i vi nanga e Jesús. Xe mi xõmütjo. O mbedye cja c'e ngumü. O ma cja 'na ndajyadü, mi ötü Mizhocjimi nu. ³⁶ E Simón 'ñe c'o mi joji angueze o ma jyodüji e Jesús. ³⁷ 'Ma o chöt'üji o xipjiji:

—Texe yo nte me jonic'üji, o 'ñeñeji.

³⁸ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Möjö cja yo jñiñi yo bëxtjo, ngue c'ua xo rá zopjü yo nte yo cárä, rá xipjiji o jñña Mizhocjimi. Na ngueje ngueje yo rvá ēcjö yo.

³⁹ O ma c'ua cja c'o dyaja jñiñi c'o tsja a Galilea, mi zopjüji cja c'o o nitsjimiji 'ñe mi pjongü o demo-nio.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ O ējē c'ua 'naja bëzo c'ü mi sö o lepra. O ndüñijõmü a jmi e Jesús, o dyötü ro jopcü. O xipji:

—Nu 'ma in ne'e, ra sö rí jocüzü ne lepra.

⁴¹ E Jesús o juentse c'ua c'e bëzo. Cjanu o c'uana c'ua o dyë o ndörü c'e bëzo, o xipji:

—Rí negö ra jogüts'ü, eñe.

⁴² Jo ni c'ueñe c'ua c'e lepra c'ü mi sö c'e bëzo. O jogü c'ua. ⁴³ E Jesús o 'ñezeché c'ua, o xipji:

⁴⁴ —Pjötpügue ngüenda c'ü dya cjó rí ma xipjigue ja va jogüts'ü. C'ü rí tsja, rí ma cja c'e mböcjimi rí ma jizhitsjë c'ü ya jogüts'ü. Cja rrí unügue c'ua, c'ua ja nzi va manda e Moisés. Nuc'ua ra mbärä yo nte c'ü ya jogüts'ü, eñe.

⁴⁵ O mbedye c'ua c'e bëzo. Zö vi xipji e Jesús c'ü dya cjó ro xipji, pero xenda o mama c'ü mi cja e Jesús. Nguec'ua e Jesús dya cja mi sö ro zät'ä cja 'na jñiñi na ngueje texe c'o nte ya mi päräji angueze.

Nguec'ua je mi bëbü nu ja dya cjó mi ndeñe. C'o nte c'o ja nde mi 'ñeje mi sät'äji nu ja mi bëbü e Jesús.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Ma ya vi cjogü ja nzi pa, e Jesús o nzhogü a Capernaum. O dyäräji c'ua mi mama c'o nte, ya vi zät'ä e Jesús nu cja c'e ngumü nu ja mi oxü. ² O jmurü c'ua na puncjü nte nu ja mi bëbü angueze. Me mi nzhüji, dya cja mi sö ro cjogüji cja ngoxtji. E Jesús ma zopjü c'o nte o jña Mizhocjimi. ³ Nuc'ua o ējē nziyo bëzo c'o ma tuns'ü 'naja bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü. Ma sinpiji e Jesús. ⁴ Pero dya sö ja rvá tsjocüji cja o jmi e Jesús, na ngueje me mi nzhüji nu cja c'e ngumü. O ndes'eji c'ua a xes'e cja c'e ngumü. O xä's'äji c'ua c'e techo, cjanu o sjö'büji c'e bëzo co texe c'ü mi os'ü. ⁵ E Jesús o unü ngüenda, c'o bëzo ya vi 'ñejmeji c'ü ro tsja angueze, ro jocü c'e bëzo. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'e së, ró perdonaots'ü in nzhübügue, eñe.

⁶ Xo mi junrü nu, ja nzi c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. O nguijñiji o dyönütsjëji a cjava: ⁷ “¿Jenga ña a cjanu ne bëzo nu ngueje Jesús? Chjéntjovi c'ü o zadü Mizhocjimi nu. Maco dya cjó sö cjó ra perdonao nzhübü; ngueextjo Mizhocjimi c'ü sö.” ⁸ Exmi pârâtjo e Jesús c'o mi cjijñi anguezeji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga in cjijñiji a cjanu cja in mü'büji? ⁹ Ró xipji ne bëzo nu dya sö ra 'ñõmü: “Ró perdonaots'ü in nzhübügue.” Xo sö rá xipjigö ne bëzo: “Rí ñanga, rí chuns'ü yo in pjízhí, ma in nzungue.” ¿Ja ngue

c'ü xenda na s'ëzhi c'ü ra zädä? ¹⁰ Rvá ëcjö cja Mizhocjimi, rí negö rí pärägueji sö rá perdonaogö yo nzhubü, nguec'ua dyäräji dya c'ü rá xipji ne bëzo.

O xipji c'ua:

¹¹ —Rí ñanga, chuns'ü nu in pjinguã nu in pjízhí, ma'a in nzumü, embe.

¹² O nanga c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü; o nduns'ü o pjinguã c'ü mi pjízhí, cjanu o ma o ngumü. Texeji o jñandaji 'ma o nanga c'e bëzo. Me go pizhiji go mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Nudya ró jandaji yo nunca rmí jandaji.

Jesús llama a Levi

¹³ E Jesús o ma na yeje a ñünü c'e zapjü a Galilea. Me mi jmürü c'o nte nu ja mi bübü. E Jesús o xöpüji c'ua. ¹⁴ O mbedye c'ua nu, e Jesús; o jñanda e Leví c'ü nu t'i e Alfeo. Je mi junrü nu ja mi cobra o contribución. E Jesús o xipji c'ua:

—Chjünt'ü ín xütjügö.

Cjanu o böbü c'ua e Leví, o ndünt'ü a xütjü e Jesús.

¹⁵ 'Na nu pa 'ma mi si xëdyi e Jesús cja o ngumü e Leví, mi cárä na puncjü c'o mi cobra o contribución 'ñe c'o nte c'o mi xiji na s'o na ngueje dya mi súpüji o ley c'o menzumü a Israel. 'Natjo c'ua mi siji xëdyi co e Jesús 'ñe c'o o discípulo. Na ngueje na puncjü c'o mi tjünt'ü a xütjü e Jesús. ¹⁶ Mi cárä o fariseo c'o mi xöpü o ley c'o menzumü a Israel. O jñandaji 'natjo c'ua ma siji xëdyi e Jesús 'ñe c'o mi cobra contribución 'ñe c'o dya mi súpü o leyji. Nguec'ua o xipjiji c'ua c'o o discípulo e Jesús:

—¿Jenga nin xöpütegueji 'natjo c'ua siji o xëdyi yo cobra o contribución 'ñeyo dyaja yo na s'o'o?, eñe c'o fariseo.

¹⁷ E Jesús o dyärä c'o vi mama c'o fariseo, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu c'o dya sö'dyë, dya ni jyodü o médico c'o. C'o ni jyodü o médico ngueje c'o sö'dyë. Je xo ga ciatjonu, dya ngue c'o mama cja na jo, c'ü rvá ë rá xipji ra nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi; ngue c'o pârã tû o nzhubü c'ü rvá ë rá xipji ra nzhogü o mü'büji.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

¹⁸ Mi mbempje c'o o discípulo e Juan 'ñe c'o fariseo. Nuc'ua o ejë ja nzi nte nu ja mi bübü e Jesús, o xipjiji:

—C'o o discípulo e Juan me mbempje c'o; me ötüji Mizhocjimi. Je xo ga ciatjonu c'o o discípulo c'o fariseo. Maco yo in discípulogue siji o xëdyi 'ma mbempje c'o dyaja.

¹⁹ O ndünru c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'naja së, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, ¿cjo ra ne ra mbempje c'o o dyoji? 'Ma ndänt'ä xe bübütjo c'e së a nde anguezéji, dya ra mbempjeji. ²⁰ Pero ra zädä c'o pa 'ma ra zinbijí c'e së. Nuc'ua cja ra mbempjeji 'ma.

²¹ O sido o ña e Jesús o xipjiji c'ü 'na jña:

—'Ma cjo c'o cajä 'naja zëbitu c'ü ya xüt'ü, dya ra mbä'tä c'ua co 'naja bitu c'ü cja dadyo. 'Ma rga cjanu, ra ñungü c'e bitu c'ü cja dadyo; xenda ra xüt'ü c'ua c'e zëbitu. ²² Dya cjo xo xich'i o õt'apjü cja zëvota, na ngueje ro xüt'ü c'o zëvota, ro pjödü

c'e t'apjü. O ñt'apjü je xich'iji cja vota c'o cja dadyo, eñe.

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

23 'Na nu pa 'ma mi söya c'o menzumü a Israel, e Jesús 'ñe c'o o discípulo o cjogüji c'ua ja mi cja o ndëxü. C'o discípulo mi tücüji o ñirëxü, mi tjõ't'ü co o dyëji, jo rron zaji. **24** Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji e Jesús, o mamaji:

—Jñanda yo in discípulogue, na tücüji yo ñirëxü, maco mama c'ü o ley Mizhocjimi c'ü dya sö rá cjaji a cjanu yo pa yo rí söyaji.

25 O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ya i xorügueji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji. **26** O cjogü e David cja o ngumü Mizhocjimi nu ja ma sjü. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi dyoji o ziji c'o tjõmëch'i c'o mi jüsp'üji Mizhocjimi nu. O tsjaji 'ma mi mero ndamböcjimi e Abiatar. Maco mama c'e ley c'ü dya cjó sö cjó ro zi c'o; ngeuextjo mböcjimi c'o sö ro zi c'o. Pero e David o zi; xo o unü o zi c'o mi dyoji anguezze.

27 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Mizhocjimi ot'ü o dyät'ä yo nte; cjanu o dyät'ä c'e pa c'ü ra söya yo nte. O tsja a cjanu ngeue c'ua ra mbös'ü yo nte. Dya ot'ü o dyät'ä nu pa c'ü rí söyaji cja o dyät'ä c'ua yo nte ngeue c'ua rvá züpuji c'e pa. **28** Nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. Ngeuextjozgö sö rá mangö ja rgui süpuji yo pa yo rí söyaji, embeji c'o fariseo.

3

El hombre de la mano seca

¹ Nuc'ua e Jesús o ma na yeje cja c'ü o nitsjimi anguezeli. Mi bübü nu 'naja bëzo c'ü mi dyot'ü o dyë. ² Xo mi cãrã nu, c'o nte c'o mi jodü ja rvá ngöt'üji e Jesús cja c'o pje mi pjézhi. Nguec'ua me mi jandaji e Jesús, mi nuji cjo ro jocü o nte c'e pa c'ü mi söyaji. ³ Nuc'ua e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi dyot'ü o dyë:

—Xä'dägue a 'ñecjua.

⁴ Nuc'ua e Jesús o tsja t'önü o xipji c'o nte:

—¿Ja ngue c'ü mama c'ü ín leygöji rá cjaji yo pa yo rí söyaji? ¿Cjo je mama a cjanu c'e ley rá cjaji c'o na jo o rá cjaji c'o na s'o? ¿Cjo je mama a cjanu c'e ley rá pjös'üji yo ín mintejí ngue c'ua dya ra ndüji, o rá pö't'üji?, eñe.

C'o nte dya pje o ndünrrü c'o. O ngo't'ü o neji. ⁵ E Jesús o nguinch'i na jo c'o nte. Mi üdü c'ü, pero mi juentseji. Me mi cjijni e Jesús na ngueje me ma me o mü'büji. Cjanu o xipji c'e bëzo:

—C'uana in dyë.

Cjanu o c'uana c'ua o dyë; o jogü c'ua. ⁶ Pero c'o fariseo o mbedyeji cja c'e nitsjimi. O ma ñaji c'ua co nu c'o mi tjünt'ü a xütjü e Herodes. Mi jodüji ja rvá mbö't'üji e Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ E Jesús 'ñe c'o o discípulo o möji c'ua cja c'e zapjü a Galilea. Na puncjü nte c'o o ndünt'ü c'ua a xütjü. Mi menzumüji a Galilea. ⁸ 'Ma o dyäräji c'o mi cja e Jesús, xo o ëjë na puncjü nte c'o mi menzumü a Judea, 'ñe a Jerusalén, 'ñe a Idumea, 'ñe c'o mi menzumü a 'nanguarü a Jordán. Xo o ëjë c'o mi menzumü texe a ma a Tiro 'ñe a Sidón. O ënuji e Jesús. ⁹ Me ma pizhi c'o nte c'o ma ëjë. E Jesús

o xipji c'o q discípulo ro xōpcüji 'naja bü ngue c'ua dya ro s'is'iji. ¹⁰ Na ngueje na puncjü c'o ya vi jocü. Nguec'ua texe c'o mi sö'dyë me mi chütüji, mi ne ro zät'äji cja q jmi e Jesús, ro ndörüji. ¹¹ Nu c'o demonio 'ma o jñandaji e Jesús, o ndüñijömöji a jmi angueze. Mi mapjüji mi mamaji:

—Ngue'tsc'e q T'its'ü Mzhocjimi.

¹² E Jesús o huench'iji o xipjiji c'ua c'ü dya cjó ro ma ngös'üji c'ü pje mi pjézhi angueze.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³ Nuc'ua, o ma e Jesús cja 'na t'eje. O zojnü c'ua c'o bëzo c'o mi ne angueze. O möji nu ja mi bübü angueze. ¹⁴ Cjanu o 'ñeme c'ua doce c'o ro dyoji angueze. O xipjiji:

—Ró empc'egöji rí ma zopjügueji yo nte ín jñagö. ¹⁵ Xo rí da'c'üji rí mandají ngue c'ua rí jocüji c'o sö'dyë, y rí pjongüji o demonio, embeji c'o.

¹⁶ Nuyo, ngue o tjü'ü c'o doce discípulo c'o o 'ñeme e Jesús: e Simón c'ü xo o jñusp'ü Pedro; ¹⁷ 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan c'ü nu cjuarma; q t'ivi e Zebedeo. E Jesús o jñusp'üvi c'ü 'naja q tjüvi Boanerges. C'e tjü'ü ne ra mama ngue bëzo c'ü na zëzhi nza cja 'ma yürü e dyebe. ¹⁸ Xo o 'ñeme e Andrés 'ñe e Felipe 'ñe e Bartolomé 'ñe e Mateo 'ñe e Tomás 'ñe e Jacobo c'ü nu t'i e Alfeo. Xo o 'ñeme e Tadeo 'ñe e Simón c'ü mi revolucionario. ¹⁹ Xo o 'ñeme e Judas Iscariote, nu c'ü ro nzhö e Jesús.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o q discípulo o cjogüji a mbo cja 'naja ngumü. ²⁰ O ëjë c'ua na yeje me na puncjü nte. Nguec'ua e Jesús 'ñe c'o q discípulo dya mi sö ro ziji xëdyi. ²¹ Mi cärä c'o nte c'o mi mama c'ü ya

mi loco e Jesús. Nu c'ü nu mamá e Jesús 'ñe c'o o cjuarma, 'ma o dyäräji c'ü mi mama c'o nte, o möji c'ua, ngue c'ua ro ma sjiji e Jesús.

22 Vi 'ñeje a Jerusalén c'o mi xöpü o ley yo menzumü a Israel. Mi mamaji:

—Bübü demonio cja o mü'bü ne Jesús. Nguetsjë e Satanás c'ü dya jo c'ü pjös'ü ne bëzo, nguec'ua pjongü o demonio.

23 E Jesús o ma't'ü c'ua c'o nte o xipjiji jña c'ü ro mbäräji pje mi mama anguez. O mama e Jesús:

—¿Ja rgá sö e Satanás ra pjongü o demonio? Maco nguetsjë o mbëpji. **24** Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chütsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cärä nu. **25** Cja 'na ngumü, 'ma ra pötca chütsjë c'o ri cärä nu, ra chjorüji 'ma. **26** Xo nzitjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o demonio, xo ro chütsjëji. 'Ma rva cjanu, ¿ja xe rvá sö ro manda 'ma c'ü?

27 'Dya cjó sö ra cjogü cja o ngumü 'naja bëzo c'ü me na zëzhi, cja rron jñünbü c'o ri pë's'i, 'ma dya ot'ü ra jyü'tp'ü o dyë c'e bëzo c'ü na zëzhi. Nguec'ua ra sö ra pönbü 'ma texe c'o ri pë's'i cja o ngumü.

28 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Rí xi'ts'iji, texe c'o na s'o c'o cja'a yo nte ra sö ra perdonaoji. Xo texe c'o me xipji na s'o jña, Mizhocjimi xo ra sö ra perdonaoji. **29** Pero c'o ra zadü o Espíritu Mizhocjimi ra mamaji o bëpji o Espíritu Mizhocjimi ngueje o bëpji c'ü dya jo, nuc'o, dya ra perdonaoji. Nuc'o, tū o nzhubü c'ü dya ra perdonao Mizhocjimi.

30 O mama a cjanu e Jesús na ngueje mi cärä c'o o mama: "Bübü demonio cja o mü'bü e Jesús."

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ O säjä c'ua c'ü nu mamá e Jesús, cja na 'ñeje c'o o cjuarma e Jesús. Mi böbüütjoji a tji. O ndäjäji c'ua c'ü ro ma xipji e Jesús ro mbedye ro ë ñaji. ³² Nu ja mi bübü e Jesús mi junrü na puncjü o nte. O mama c'ua c'o nte o xipjiji e Jesús:

—Nin mamá 'ñe c'o nin cjuarma cáräji a tji, neji c'ü rí ñaji.

³³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'o nte:

—¿Cjó ngueje mi mamágö 'ñe mi cjuarmagö?

³⁴ O jñanda c'ua c'o 'natjo c'ua mi junrüji. O mama:

—Je bübü va yo ngueje mi mamágö 'ñe mi cjuarmagö. ³⁵ Na ngueje texe c'o ra tsja c'ua ja ga ne'e Mizhocjimi, nuc'o, ngueje mi cjuarmagö c'o, 'ñe mi cjügö c'o, 'ñe mi mamágö.

4

El ejemplo del sembrador

¹ E Jesús o ma na yeje cja c'e zapjü a Galilea. Mi xöpü c'o nte nu. Cjanu o jmürü na puncjü nte nu ja mi bübü angueze. Nuc'ua e Jesús o dat'ü cja 'na bü'ü; je o mimi nu. C'e bü mi bübü cja ndeje. Texe c'o nte mi böbüütjoji a ñünü cja c'e ndeje. ² Nuc'ua e Jesús o xipjiji na puncjü jña c'o mi ngue ejemplo. O xipjiji a cjava:

³ —Dyäräji c'ü rá xi'ts'iji: 'Na mbonzhëxü o mbedye o ma mbodü o ndëxü. ⁴ Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji nu ja mi cjogü o nte. O ëjë c'ua c'o s'ü o mbéchiji c'o ts'indëxü. ⁵ Bübü o ts'indëxü c'o je zobütjo cja o mbororojo nu ja dya ma pizhi o jõmü. Dya mezhe va mbes'e, na ngueje dya mi jäs'ä na puncjü jõmü. ⁶ Nuc'ua 'ma o mbes'e e jyarü, o banü c'o ndëxü o

dyot'üji. Na ngueje dya vi mbeje o dyüji. ⁷ Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o ndöbidyi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ndajme o nocü c'o bidyi, nguec'ua dya jyëzi ro nocü c'o ndëxü. Nguec'ua dya nguiji. ⁸ Bübü o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jõmü. Nuc'o, o nocü, o jogü na jo. Nzi 'na c'o ndëxü c'o o mbes'e, bübü c'o o unü treinta ts'indëxü. Dyaja c'o o unü sesenta; dyaja c'o o unü 'na ciento.

⁹ Ma o nguarü o xipjiji a cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'eji bübü in tsõgueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El propósito de los ejemplos

¹⁰ Nuc'ua 'ma ya mi bübütsjë e Jesús, o ëjë c'o doce discípulo, cja na 'ñeje ja nzi c'o dyaja nte c'o vi dyärä c'o o mama e Jesús. O ë dyönüji e Jesús o mamaji:

—¿Pje ne ra mama yo jña yo i xitsijme?

¹¹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji o dya'c'üji Mizhocjimi rí päräji c'ü dya mi pärä c'o nte 'ma ot'ü; o dya'c'üji rí päräji c'ua ja ga manda Mizhocjimi. Yo dyaja nte, rí xipjigö o ejemplo yo. ¹² Ngue c'ua zö ra jñandaji y ra dyäräji, pero dya ra mbäräji pje ne ra mama yo jña. Na ngueje 'ma ro zo o mü'büji, ro nhzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ro perdonao o nzhubüji.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

¹³ Nuc'ua e Jesús xe o xipjiji:

—¿Cjo dya iñ pärägueji pje ne ra mama yo jña yo cja ró xi'ts'iji? ¿Ja rgá sö rí pärägueji pje ne ra mama

yo dyaja ejemplo yo rá xi'ts'iji? ¹⁴ Nu c'o jña c'o ró xi'ts'iji je a cjava c'o: Nu c'ü podü o ts'indëxü chjëntjovi nu c'ü zopjü ə jña Mizhocjimi yo nte. Nu c'o ts'indëxü ngueje ə jña Mizhocjimi c'o. ¹⁵ O ndëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji, chjëntjofi c'o nte c'o ärä ə jña Mizhocjimi, nuc'ua va ëjë e Satanás c'ü dya jo, va ë jünbü c'o jña c'o bübü cja ə mü'büji. ¹⁶ C'o ndëxü c'o o zobütjo cja mborodo, ngueje c'o ärä ə jña Mizhocjimi, nuc'ua me mäjä ga 'ñejme c'o. ¹⁷ Pero dya si'ch'i cja ə mü'büji c'o jña. Nuc'ua 'ma ra ëjë c'ü ra sufridoji 'ñe ra nuji na ü na ngue c'ü ni 'ñejmeji c'o jña, nuc'ua exta tögüji, dya cja ra sidoji. ¹⁸ Nu c'o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü ə ndö o bidyi, ngue c'o ärä ə jña Mizhocjimi. ¹⁹ Pero me mbeñeji c'o ə bëpjiji, 'ñe me jodüji ja rgá ndöjöji na puncjü o ch'opjü, 'ñe me mäpäji yo bübü cja ne xoñijomü; cjaji c'o netsjëji. Nguec'ua dya cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. ²⁰ C'o ndëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jömü ngue c'o nte c'o ärä ə jña Mizhocjimi. Nuc'o, ejme co texe ə mü'bü c'o. Nguec'ua cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Chjëntjofi c'o ndëxü c'o me xo jogü na jo. Bübü c'o o unü treinta ts'indëxü; dyaja c'o o unü sesenta; dyaja c'o o unü 'na ciento.

El ejemplo de la lámpara

²¹ Sido o ña e Jesús o xipjiji:

—'Ma tjütüji 'na sivi, dya co'büji co 'naja caja. Dya xo emeji a mbo cja 'na ngama. Je ë's'ëji nu ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra jñandaji. ²² C'ua ja ga cja c'o, je xo ga cjatjonu ín jñagö. Zö dya pärä dya yo nte, pje ne ra mama ín jñagö, pero ra zädä 'ma ra mbäräji. Zö bübü o jña c'o dya mi päräji 'ma ot'ü, pero ra xogü ə ndö yo nte, ra unüji ngüenda ja ga

cja. ²³ Nu'tsc'eji bëbü in tsõgueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

²⁴ Xo o mama e Jesús o xipjiji:

—Rí dyätäji na jo yo o jña Mizophjimi yo in äräji; ra dya'c'üji mas rí päräji. ²⁵ 'Ma rí unnc'eji na jo ngüenda yo jña, Mizophjimi ra dya'c'üji xenda rí tendiogueji yo. Zö in cjijñiji c'ü ya i päräji 'na jña, pero 'ma dya rí unüji ngüenda, ra jñunnnc'üji 'ma c'ü ts'iquë c'ü ya in päräji.

El ejemplo de la semilla que crece

²⁶ Xe o ña e Jesús o mama:

—C'ü ni manda Mizophjimi chjëntjovi nza cja 'na bëzo c'ü podü o ndëxü cja o juajma. ²⁷ 'Ma xõmü ïjí c'e bëzo. 'Ma ya ra jyas'ü, ra nanga ra ma pëpjì. Nu c'o ndëxü c'o o mbodü nocü c'o. Pero dya pärä c'e bëzo ja ga mbes'e c'o, ni ri ngueje ja ga te'e c'o. ²⁸ Ngue e jõmü c'ü je cjapü ra te'e c'o ndëxü, 'ñe ra ngui'iji. Ot'ü ra mbes'e, nuc'ua ra nocü, cja rron c'os'ü o nguï'iji. Nuc'ua ya ra ngui'i o ndëxü. ²⁹ Nuc'ua 'ma ya ra jogüji ya ra ndagüji c'ua, na ngueje ya ni dyot'üji.

El ejemplo de la semilla de mostaza

³⁰ Xe o ña e Jesús o xipjiji:

—Rá xi'ts'iji pje nza cja c'ü ni manda Mizophjimi. ³¹ C'ü ni manda Mizophjimi, chjëntjovi nza cja 'na ndömortasa c'ü o jñü 'na bëzo, cjanu o ma ndujmü. O ndömortasa xenda ts'iquë cja yo dyaja ndöpjindyo. ³² Pero 'ma ra nocü, xenda na nojo yo, que na ngueje yo pje nde ma c'ajna, na ndä'ä yo. Nguec'ua ga ëjë yo s'ü ga dyät'äji o t'oxüji nu.

El uso que Jesús hacía de los ejemplos

33 Na puncjü ejemplo c'o mi mama e Jesús ma xipji c'o nte o jña anguezze. O xipjiji texe yo jña yo mi sö ro tendioji. **34** Dya zopjüji ne ri 'naja jña c'ü dya ro jyéntspiji 'na ejemplo. Pero o xipji na jo c'o o discípulo ja cja. O xipjiji 'ma mi cárätsjéji.

Jesús calma el viento y las olas

35 Nuc'ua c'ü nzhä'ä c'e pa'a c'ü, o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Möjö je rá pes'eji 'nanguarü a manu cja ne zapjü, eñe.

36 O 'ñezheji c'ua c'o nte. O dat'ü e Jesús cja 'na bü. C'o o discípulo xo o dat'üji nu, o möji e Jesús. Mi järä nu, ja xe nzi o ts'ibü'ü c'o xo dat'ü c'o nte, xo möji e Jesús. **37** Jo ni vü'ü c'ua 'na ndajma c'ü me ma zëzhi. Me mi pjö's'ü c'e ndeje ma mbo'o c'e bü'ü. Mi cijñiji ro nizhi ndeje c'e bü'ü. **38** E Jesús je mi orü cja o squina c'e bü'ü. Ma ñi. Mi jü's'ü o ñi cja 'na almada. C'o o discípulo o zopjüji c'ua e Jesús. O xipjiji:

—Nu'tsc'e xöpüte, ñanga. ¿Cjo dya in juentsquegöjme? 'Na rá tügöjme.

39 O nanga c'ua e Jesús. O huënh'i c'e ndajma. O xipji c'e ndeje:

—Söya, juemegue.

Cjanu o böbü c'ua c'e ndajma; c'o ndeje, dya cja mi pjö's'ü. **40** Nuc'ua o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Nu'tsc'eji, ¿jenga in süji? ¿Cjo dya in ejmezügöji rí pjö'c'ügöji?

41 C'o discípulo me mi süji, mi pötma mamaji:

—¿Pärä, pje pjëzhi ne Jesús? Maco manda ra böbü e ndajma 'ñe yo ndeje, y nujyo, ätäji nu.

5

El hombre endemoniado de Gadara

¹ O zät'äji c'ua a Gadara c'ü bübü a 'nangularü c'e zapjü a Galilea. ² Ma ya vi mbes'e e Jesús cja c'e bü, o ējē c'ua 'na bëzo c'ü je vi 'ñeje cja panteón cja campo santo. O ē chjëvi e Jesús. ³ Nu c'e bëzo, mi bübü demonio cja o mü'bü. Dya cja mi bübü cja ngumü c'e bëzo; ya je mi bübü cja panteón cja campo santo. Dya cja mi sö ro ndün't'üji co cadena. ⁴ Na ngueje ya ma puncjü vi ndün'tp'üji o dyë 'ñe o ngua co cadena. Nu c'e bëzo mi c'üdütjo c'o cadena. Dya mi sö ro zürüji. ⁵ Xömü ndempa mi nzhodü c'e bëzo cja t'eje 'ñe cja campo santo. Mi mapjü. Xo mi jüntsjë o ndojo cja rron dyodütsjë o ts'ingue. ⁶ Nuc'ua c'e bëzo o jñanda e Jesús 'ma ma ējē na jë. O cjuañi c'ua c'e bëzo. 'Ma o zät'ä a jmi e Jesús, cjanu o ndüñijömü nu. ⁷ O mapjü na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús, o T'its'ü Mzhocjimi a jens'e, ¿pje in pë'sc'ü rí ñugue co nutscö? Rí ö'tc'ügö, dya rí tsjacügö rá ma sufrido.

⁸ O mama a cjanu na ngueje e Jesús o mama:

—Nu'tsc'e demonio, pedyegue cja ne bëzo.

⁹ E Jesús o dyönü c'ua c'e demonio:

—¿Pje ni chjüts'e?

Cjanu o ndünrü c'ua:

—Ni chjüzü Legión na ngueje na puncjüzüjme, eñe.

¹⁰ C'e demonio c'ü mi chjü Legión mi ötü na puncjü e Jesús c'ü dya ro manda c'o demonio ro mbedyeji cja c'e xoñijömü. ¹¹ Mi cärä na puncjü o cuchi cja c'e t'eje ma ñõniji. ¹² Nuc'ua c'o demonio o dyötüji e Jesús o xipjiji:

—Chäcøjme nu cja yo cuchi ngue c'ua je rá quich'igöjme nu.

¹³ Nuc'ua e Jesús o jyëzi c'ua c'o demonio ro möji nu cja c'o cuchi. O mbedye c'ua c'o demonio cja ə mü'bü c'e bëzo. Je ma nguich'iji c'ua cja c'o cuchi. Nuc'ua texe c'o cuchi cjanu o zöbuji cja c'e dyä'ä, o ma jyäji nu cja c'e ndeje. O tsjünt'üji nu. C'o cuchi mi sö yeje mil c'o.

¹⁴ O cjuañi c'ua nu c'o mi c'as'ü c'o cuchi. O ma cöxtéji cja c'e jñiñi 'ñe texetjo c'ua ja mi cjogüji. O mbedye c'ua c'o nte cja c'e jñiñi, o ma nuji pje na mbëjë c'o vi ts'a. ¹⁵ O zät'äji c'ua ja mi bübü e Jesús, o chöt'üji nu c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o demonio. Mi junrü c'e bëzo, ya mi je'e ə bitu, ya vi ndümbeñe. O züji c'ua. ¹⁶ O ña c'ua c'o nte c'o vi jñanda, o xipjiji c'o ma säjä ja va tsja e Jesús va pjongü c'o demonio c'o mi bübü ə mü'bü c'e bëzo. Nde xipjiji ja va ma nguich'i c'o demonio cja c'o cuchi. ¹⁷ Nuc'ua c'o nte ya mbürü o dyötüji e Jesús ro mbedye nu ja je mi jnorü ə xoñijõmü anguezzeji.

¹⁸ O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi pjombgü demonio cja ə mü'bü mi ötü e Jesús c'ü ro mëvi. ¹⁹ Pero e Jesús dya jyëzi ro mëvi, o xipji:

—Nzhogü, ma in nzungue. Rí xipji c'o in dyocjeji texe c'ua ja va juen'tsc'e Mizhocjimi 'ñe c'ua ja va mböxc'ü, embe.

²⁰ O ma c'ua c'e bëzo cja c'o dyëch'a jñiñi c'o xiji Decápolis, o ma mama texe c'o vi tsja e Jesús 'ma o juentse. Texe c'o nte me mi dyönütsjëji ja va jocü e Jesús c'e bëzo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

21 'Ma ya mi bübü e Jesús cja c'e bü, cjanu o möji c'ua c'ü 'na lado c'e zapjü. 'Ma o zät'äji nu, o jmuru c'ua na puncjü o nte a ñünü c'e ndeje nu ja mi bübü e Jesús. **22** O ejë c'ua 'naja bëzo c'ü mi chjü Jairo. Nuc'ü, mi xo'ñi nu cja 'na nitsjimi a Israel. O jñanda mi bübü e Jesús, o ndüñijömü c'ua cja o jmi. **23** Mi mama c'e bëzo mi ötü e Jesús:

—Nu c'ü ín xunt'igö ya ngue ra ndü. Xä'dä rí ma 'ñe's'e in dyë, ngue c'ua ra jogü y ra bübüütjo.

24 O ma c'ua e Jesús, o mövi c'e bëzo. Me ma puncjü nte mi pöji e Jesús, me mi chütüji ma möji. **25** Xo mi pa 'na ndixü c'ü ya vi mezhe doce cjë c'ü mi dagü o cji. **26** Ya vi dyät'ä cja na puncjü o médico, hasta ya vi ndeze texe o merio. Pero dya cjó sö ro jocü; xenda mi ciatjo, sido mi sufrido. **27** C'e ndixü o dyärä c'o mi mamaji c'o mi cja e Jesús. Nuc'ua c'e ndixü je mi pa a xütjü e Jesús; o ndönbü c'ua o bitu. **28** Na ngueje mi cjjñi c'e ndixü: "Nguextjo c'ü rá tjönbü o bitu nu, exta ndixqui", eñe. **29** Exo böbü c'ua c'o cji c'o mi dagü. Exo zö c'ua c'ü ya vi jogü c'o me mi sufrido. **30** O mbärä e Jesús c'ü cjó c'o vi jocü. O ñezhe a nde c'o nte, o mama:

—¿Cjó ngue c'ü o ndönnngü ín bitu?

31 O ndünrü c'ua c'o o discípulo o xipjiji:

—Nu'tsc'e in cjague t'önü cjó ngue c'ü o ndö'tc'ü in bitu. Maco me nzhü'ü yo nte, me s'ixc'igueji, embeji.

32 Pero e Jesús mi janda texe cja c'o nte ngue c'ua ro jñanda cjó mi ngue c'ü vi ndötpü o bitu. **33** C'e ndixü mi pärä c'ü ngue e Jesús vi jocü. Nguec'ua o ndüñijömü cja o jmi, cjanu o xipji c'ua c'ü mi ngue anguezze vi ndönbü o bitu ngue c'ua ro ndis'i. Nu

c'e ndixū me mi sū, me mi mbī. ³⁴ O mama c'ua e Jesús o xipji c'e ndixū:

—Nu'tsc'e süngü, ya jots'e dya, na ngueje i 'ñejmezügö c'ü ro sō ro jo'c'üts'ü. Me rí mäjä rgui ma dya; dya cja rí sögue dya, c'ü me mi sufridogue.

³⁵ 'Ma xe ma ñia e Jesús, o säjä c'ua 'naja c'ü je vi 'ñeje cja o ngumü e Jairo, o ē xipji e Jairo:

—Nu c'ü rvá ēcjö, nu c'ü in xunt'i ya ndū c'ü. Dya cja ni jyodü rí xipji ne xöpüte ra ējē nu.

³⁶ E Jesús dya tsjapü ngüenda c'o mi mamaji. C'ü o tsja, o xipji c'e bëzo c'ü mi xo'ñi:

—Dya rí sū'ü. Extí jñunt'ü in mü'bü c'ü ra bübüütjo c'ü in xunt'igue.

³⁷ Nuc'ua e Jesús o zidi e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan c'ü nu cjuarma e Jacobo ro möji anguezze. Nguextjo c'o o möji cja o ngumü c'e bëzo c'ü mi xo'ñi cja c'e nitsjimi. Dya jyëzi c'o dyaja ro möji. ³⁸ O zät'äji c'ua cja c'e ngumü. O jñanda e Jesús c'o nte c'o mi cärä nu, me mi mapjü ma huëpiji c'e anima. ³⁹ Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo. O mama c'ua o xipjiji:

—¿Jenga me in mapjü gui huëpiji ne xunt'i? Dya tū nu, ījítjo.

⁴⁰ Nuc'ua c'o nte o ndenbetoji e Jesús va tsjapüji burla. Nuc'ua e Jesús, c'ü o tsja, o pjongü a tji c'o nte. Cjanu o tsjocü c'ü nu papá 'ñe c'ü nu mamá c'e xunt'i, cja na 'ñe c'o jñi discípulo c'o mi dyoji e Jesús. Nuc'o, 'ñe e Jesús o cjogüji a mbo nu ja ma o'o c'e xunt'i. ⁴¹ Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o dyë c'e xunt'i, o xipji:

—Talita, cumi, o 'ñembe.

C'o jña c'o, ne ra mama: Nu'tsc'e xunt'i, rí xi'ts'i, ñanga.

42 O nanga c'ua c'e xunt'i, o nzhodü c'ua. Ya mi pë's'i doce cjë'ë c'e xunt'i. Me co zū c'ua c'o mi cārā nu. Dya mi pārāji pje ro nguijñiji. **43** Nuc'ua o xipji e Jesús anguezeli c'ü dya cjó ro xipjiji c'ü vi jñandaji. Cjanu o mama ro unüji pje ro zi c'e xunt'i.

6

Jesús en Nazaret

1 Cjanu o mbedye c'ua nu e Jesús, o ma nu ja mi menzumü. O möji c'o o discípulo. **2** Nuc'ua c'e pa c'ü mi soyaji, o mbürü o xöpü yo nte a mbo cja c'e nitsjimi. Na puncjü nte c'o mi ärä, me mi önütsjëji mi mamaji:

—¿Cjó jíchi ne bëzo? ¿Ja va mbärä nu, 'ñe ja ga tsja c'o me na nojo c'o nunca rí ärägöji? **3** ¿Cjo dya nguejnu e yaxü nu, o t'i e María? ¿Cjo dya ngue nu cjuarma e Jacobo 'ñe e José 'ñe e Judas 'ñe e Simón? ¿Cjo dya xo bübü c'o o cjü cja ne jñiñi va?, eñeji.

Nguec'ua ma ünbüji e Jesús. **4** E Jesús o xipji c'ua anguezeli:

—'Na profeta nde respetaoji nu ja dya ri menzumü y ätäji. Pero nu ja ri menzumü, dya respetaoji c'ü. Ni xo ri ngue c'o o dyoji, ni ri ngue c'o ri cārä o ngumü, dya xo respetaoji c'ü, embeji.

5 E Jesús dya sö ro tsja c'o na nojo cja c'e jñiñi. Nguextjo o 'ñe's'e o dyë ja nzi c'o mi sö'dyë. O jocüji c'ua. **6** Me mi cijñi e Jesús na ngueje dya mi ejmeji anguezeli. Nuc'ua e Jesús o ma cja c'o ts'ijñiñi c'o bëxtjo mi järä, o ma xöpü c'o nte.

Jesús manda a los discípulos a predicar

7 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o doce o discípulo ro ejéji cja o jmi. Cjanu o ndäjäji c'ua nde yeje nde

yeje ro ma zopjüji c'o nte. Xo o unüji c'ü ja rvá sö ro pjongüji o demonio cja o mü'bü yo nte. ⁸ O xipjiji, dya pje ro ndunüji c'o rví jyodüji cja 'ñiji. Nguextjo 'na ch'äjä c'ü ro jñünü nzi 'najaji. Dya ro ndunüji xëdyi ne ri ngueje merio. Dya xo ro nganaji mape. ⁹ Nguextjo o tjíza ro ndin'ch'iji. Dya xo ro jyänsp'ä o bituji. ¹⁰ Xo o mama e Jesús o xipjiji:

—Cja ngumü c'ua ja rí sät'äji, je rí oxüji nu hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji, dya rí pötqueji ngumü rgui oxqueji. ¹¹ 'Ma rí sätc'eji cja 'na jñiñi, 'ma dya ra säc'eji, 'ma dya ra dyä'tc'äji c'o rí xipjiji, rí pedyeji 'ma nu. Rí jyä'bäji o jömü c'o ya rgui jyäs'ä in cuaji, ngue c'ua ra unü ngüenda c'o menzumü nu, que vi tsjaji na s'o, dya säc'eji. Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda ra sufrido c'o cárā c'e jñiñi c'ü, que na ngueje ra sufrido c'o mi cárā a Sodoma, 'ñe a Gomorra c'o o chjotü Mízhocjimi mi jinguä na ngueje c'ü me ma s'oji.

¹² Nuc'ua c'o discípulo o möji c'ua. O ma zopjüji c'o nte. Mi xipjiji c'ü mi jyodü ro nhogü o mü'büji. ¹³ Mi pjongüji na puncjü o demonio cja o mü'bü c'o nte. Xo mi cosp'üji aceite na puncjü c'o mi sö'dyë, y o jocüji.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴ E Herodes c'ü mi manda a Galilea, o dyärä texe c'o na nojo c'o mi cja e Jesús, na ngueje texetjo me mi mama c'o nte c'o. O mama c'ua e Herodes:

—E Juan c'ü mi jichi yo nte cja ndeje, ya tetjo, ya bübüütjo na yeje. Nguec'ua na zëzhi anguezze ga tsja'a na puncjü c'o na nojo, embeji.

¹⁵ Bübü c'o mi mama:

—C'ü cja yo me na nojo, ngueje c'e profeta Elías c'ü ya ñejë na yeje.

Dyaja c'o mi mama:

—Ngueje 'naja profeta c'ü chjëntjovi nza cja c'o profeta c'o mi cãrã mi jinguã.

¹⁶ Pero e Herodes 'ma o dyärä o mama:

—C'ü cja'a yo, ngueje e Juan c'ü ró mandagö o jñüpçüji o ñi. Ya te'etjo c'ü, embeji.

¹⁷ Ngue e Herodes c'ü vi manda o ma zürüji e Juan; cjanu o ngot'üji c'ua a pjörü. O tsja a cjanu e Herodes na ngueje, 'ma xe mi bübüjtjo e Juan, e Herodes vi chjüntüvi c'ü nu bëpe c'ü mi chjü Herodías. Nu c'e ndixü mi ngue o su e Felipe c'ü nu cjuarma e Herodes. ¹⁸ Nguec'ua o mama e Juan o xipji e Herodes:

—Dya sö rí 'ñe jegue nu su nin cjuarma, embe.

¹⁹ Nuc'ua e Herodías me mi ünmbü e Juan. Me mi ne ro mbö't'ü, pero dya mi sö. ²⁰ Na ngueje e Herodes mi sũ e Juan, na ngueje mi pãrã mi ngueje 'naja bëzo c'ü mi cja c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Nguec'ua e Herodes dya mi jëzi cjó pje ro tsjapü e Juan. Me mi mäjä e Herodes ma dyärä c'o mi mama e Juan, pero dya go creo na ngueje mi yembeñe. ²¹ O ë c'ua 'na nu pa'a, o chöt'ü e Herodías ja rvá mbö't'ü e Juan. C'e pa c'ü, vi säs'ä o cjë e Herodes. O tsja mbaxua e Herodes. O zojnü c'o mi menzumü a Galilea c'o pje mi pjëzhi 'ñe c'o jmu 'ñe c'o comandante. ²² Nuc'ua c'ü o xunt'i e Herodías o ë neme a jmi nu c'o mi cãrã cja c'e mbaxua. Me go mäjä c'ua e Herodes 'ñe c'o mi cãrã nu. Nuc'ua e Herodes c'ü mi rey o xipji c'e xunt'i:

—Dyötcü texe c'ü rí ñe, nde rá da'c'ü.

23 Xo o mama:

—C'ua ga mbärä Cjimi 'ma pje rí dyötcü, zö ri ngue nde'e c'o rí mandagö, nutscö rá da'c'ü, eñe e Herodes.

24 O mbedye c'ua c'e xunt'i, o ma xipji c'ü nu mamá:

—Xitsi, ¿pje rá ötü e Herodes?

O ndünrrü c'ua c'ü nu mamá o xipji:

—Dyötpü o ñi e Juan c'ü mi jichi cja ndeje yo nte.

25 Nuc'ua nzi va cjogü c'e xunt'i nu ja mi bëbü c'e rey Herodes, o xipji:

—Rí negö extí dyacü o ñi e Juan c'ü mi jichi yo nte, jñüncü cja 'na tramojmü, eñe c'e xunt'i.

26 Me co nguijñi c'ua c'e rey Herodes. Pero jo ni mbeñe c'ü vi nädä Cjimi, 'ñe c'ü ya vi dyärä c'o nte c'o ma cä'ña nu; nguec'ua dya o ne ro xipji c'e xunt'i c'ü dya ro unü. **27** C'e rey jo ndäjä c'ua 'na xondaro c'ü ro ma jñüpcü o ñi e Juan. O ma c'ua c'e xondaro, o ma jñüpcü o ñi e Juan nu cja c'e pjörü. **28** Cjanu o jün c'ua cja 'na tramojmü, cjanu o unü c'e xunt'i. Cjanu o ma c'ua c'e xunt'i o ma unü c'ü nu nana.

29 Nuc'ua c'o o discípulo e Juan, 'ma o dyärä mi mamaji c'ü vi bö't'ü e Juan, o möji o ma nduns'üji o cuerpo. Cjanu o ma dyögüji c'ua.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

30 Nuc'ua c'o discípulo c'o vi ndäjä e Jesús o nhzhogüji nu ja mi bëbü anguezze, o xipjiji e Jesús texe c'o vi tsjaji 'ñe c'o vi xöpüji c'o nte. **31** Ma puncjü nte c'o mi ma mi 'ñeje, nguec'ua e Jesús 'ñe c'o o discípulo dya mi sö ro ziji xëdyi. Nguec'ua o mama e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Möjö nu ja dya cjó ndeñe. Rá cärätsjëji nu ngue c'ua rá söyaji 'na ndajme, eñe.

³² O mötsjëji c'ua cja 'naja bü o zät'äji nu ja dya mi cärä o nte. ³³ Na puncjü nte c'o o jñanda 'ma o möji. O mbäräji mi ngueje e Jesús 'ñe c'o o discípulo. Nguec'ua c'o nte o mbedyeji cja c'o jñiñi o nhodütjoji va möji. Ot'ü o zät'ä c'o nte nu ja ro zät'ä e Jesús 'ñe c'o o discípulo. ³⁴ 'Ma o mbes'e e Jesús cja c'e bü, o jñanda ya mi cärä na puncjü nte. Mi chjëntjoji nza cja o ndenchjürü 'ma dya cjó pjörü. E Jesús me mi juentse c'o nte. O mbürü o xöpüji c'ua, o xipjiji na puncjü jña. ³⁵ Nuc'ua 'ma ya o nhä'ä, o ëjë c'o o discípulo e Jesús cja o jmi angueze, o xipjiji:

—Ya nhä'ä. Nu va rí cäräji, ndajyadü va. ³⁶ Xipji yo nte ra möji cja yo jñiñi yo bëxtjo, 'ñe a ma a ñünü c'ua ja cärä o nte, ngue c'ua ra ndömüji pje ra ziji.

³⁷ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji rí unügueji pje ra ziji.

Anguezeji o ndünrüji o mamaji:

—¿Cjo in ne rá ma tõmüsme ye mil mbëxo o tjõmëch'i c'ü rá unüsme c'ü ra ziji?

³⁸ O ndünrü c'ua e Jesús, o dyönüji:

—¿Ja nzi tjõmëch'i in jünji? Ma ñuji.

O ma nuji c'ua. Cjanu o ëji c'ua, o mamaji:

—Rí jünjme ts'i'ch'a tjõmëch'i cja na yeje jmõ'õ.

³⁹ O mama c'ua e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Xipjiji yo nte ra mimiji cja o t'ëbi. Nde ra jyadüji rgá mimiji, embeji.

⁴⁰ Nuc'ua c'o nte o mimiji. O xõgüji, bübü c'o nde mi ciento va mimiji. Bübü c'o nde mi cincuenta va mimiji. ⁴¹ Nuc'ua e Jesús o jñü c'o ts'i'ch'a tjõmëch'i 'ñe c'o yeje jmõ. Cjanu o nä's'ä c'ua a jens'e va unü na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua c'o

tjõmëch'i. Cjanu o unü c'o o discípulo ngue c'ua ro unüji c'o nte. Xo o xënmbiji texeji c'o yeje jmõ'õ. ⁴² O ziji texeji o njimiji. ⁴³ Nuc'ua c'o discípulo o nguis'iji c'ua c'o tjõmëch'i 'ñe c'o jmõ c'o o mboncjütjo. O nizhitjo doce bos'i. ⁴⁴ Nu c'o bëzo c'o o zi c'o tjõmëch'i 'ñe c'o jmõ mi sö tsich'a mil.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Nuc'ua e Jesús o xänbä c'o o discípulo ro dat'üji cja c'e bü'ü, ro möji a Betsaida cja c'ü 'nanguarü c'e tazapjü. Nuc'ua 'ma ya mi ma c'o discípulo, e Jesús o xipji c'o nte ro möji o ngumüji. ⁴⁶ Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o nte, o ma e Jesús cja 'na t'eje, o ma dyötü Mizophjimi. ⁴⁷ Nuc'ua 'ma ya vi xõmü, nu c'e bü'ü ya mi pa a nde cja c'e tazapjü. Pero e Jesús mi 'natsjë a ñünü cja c'e ndeje. ⁴⁸ O jñanda e Jesús dya mi sö c'o o discípulo ro ndütüji c'e bü na ngueje c'e ndajma mi 'ñeje nu ja mi möji. Nuc'ua 'ma ya ma 'ñetsajõmü, o ma e Jesús mi nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma nu ja ma cã'ä c'o o discípulo cja c'e bü'ü. Mi ne ro cjogütjo e Jesús. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nuc'ua c'o o discípulo, 'ma o jñandaji ma nzhodü e Jesús a xes'e cja c'e ndeje, mi cijñiji mi ngueje 'na piche. Me co züji texeji. O mapjüji o mamaji:

—Chjä, 'na piche nu va ë nu, eñeji.

Nuc'ua e Jesús o zopjüji o xipjiji:

—Nguezgö. Zëchi in mü'büji, dya rí sügueji.

⁵¹ O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü nu ja ma cã'ä c'o o discípulo. O söya c'ua c'e ndajma. C'o discípulo me mi süji me mi dyönütsjëji ja va zäda c'ü o söya c'e ndajma. ⁵² Na ngueje dya mi päräji pje mi ne ro mama 'ma o tsjapü e Jesús o puncjü c'o tjõmëch'i.

Ma me o mü'büji, dya mi sö ro nguijñiji pje mi ne ro mama c'o na nojo c'o mi cja e Jesús.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

⁵³ O zät'äji c'ua cja 'nanguarü c'e zapjü cja c'e xoñijõmü c'ü xiji Genesaret. O ndün't'üji na jo c'e bü'ü. ⁵⁴ Ma o mbes'ejí cja c'e bü'ü, c'o nte c'o mi cärä nu, exo mbäräji mi ngue e Jesús c'ü vi säjä. ⁵⁵ O ma cöxtéji texe cja c'e jñiñi. Cjanu o mbürü o sinpiji e Jesús c'o mi sö'dyë co texe c'o ma os'üji. O sinpiji nu c'ua ja mi äräji mi bübü e Jesús. ⁵⁶ Texe c'ua ja mi sät'ä e Jesús, cja o ts'ijñiñi 'ñe cja o ndajñiñi 'ñe cja o ngumü c'o mi järätsjë cja batjü, mi emeji nu c'o mi sö'dyë cja o 'ñiji. C'o nte o dyötüji e Jesús c'ü ro ndötpüji zö ri ngueextjo o fleco c'ü o bitu angueze. Texe c'o o ndötpü, o ndis'i c'o.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹ Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o mbedyeji a Jerusalén o säjäji cja e Jesús. ² O jñandaji c'ü dya o xindyë c'o o discípulo e Jesús ante c'ü ro ziji o xëdyi. ³ Nu c'o fariseo 'ñe c'o dyaja menzumü a Israel mi cjaji c'ua ja nzi ma tsja o tjürü c'o o mboxtitaji. Nguec'ua dya ra ziji xëdyi 'ma dya ot'ü ra xindyëji. ⁴ Ma ra nhogüji cja chöjmü, cja ra ziji xëdyi 'ma ya ra nguarü ra xindyëji na jo. Na puncjü tjürü c'o mi süpüji. Mi xibiji o xalo 'ñe o s'äbä 'ñe o mojmü c'o mi dyavo metal. ⁵ Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi o xipjiji e Jesús o mamaji:

—¿Jenga yo in discípulogue, dya sūpüji yo tjürü yo o zocüzüji c'o mi tataji? Maco dya xindyëji 'ma siji o xëdyi.

⁶ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji in cjapqueji c'ü me na jotsc'eji, pero dya cjuana. Na cjuana c'ü o mama e Isaías c'ü ja ga cjatsc'eji. O mama a cjava va pätpä Mizhocjimi: Nujoyo nte yo, súcö yo, pero ngueextjo co o neji. O mü'büji, na jë jyadü co nuzgö.

⁷ Bë ga zúcö yo. Jizhiji yo o tjürü o nte, cjapüji c'ü ri ngueje o jña Mizhocjimi yo jizhiji, eñe e Isaías.

⁸ Dya in cjaji c'ü manda Mizhocjimi. Ngueje c'o o tjürü yo nte c'o in cjaji.

⁹ Xo o xipjiji:

—In cjijñiji na jo c'ü in cjaji. Dya in cjapüji ngüenda c'ü manda Mizhocjimi, ngue c'ua gui tsjatsjëji in chjürüji. ¹⁰ O mama a cjava e Moisés: “S'iyaji nin tataji, 'ñe nin nanaji. C'ü ra zadü nu tata o nu nana, ra mbö't'üji c'ü”, eñe e Moisés.

¹¹ Pero nu'tsc'eji in mangueji 'ma pje ni jyodü c'o nu tata 'naja nte, sö ra mama c'e nte ra xipji c'o nu tata: “Dya sö rá pjöxc'üvi. Ya ró mama rá unügö Mizhocjimi texe c'o ro sö ro da'c'üvi”, ra 'ñembevi.

¹² Nguec'ua dya cja in jëziji pje xe ra unü c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana. ¹³ A cjanu in cjapüji c'ü dya ni muvi c'ü mama Mizhocjimi, na ngueje in jizhiji yo o tjürü c'o nin mboxtitaji. Na puncjü c'o in cjaji a cjanu.

¹⁴ Nuc'ua e Jesús o xipji na yeje c'o nte:

—Chëzhiji a 'ñecjua. Dyätcäji in texeji, ngue c'ua rí päräji ja ga cja'a. ¹⁵ Dya ngueje o jñönü c'o ra zi 'na nte c'ü ra tsjapü ra tsja c'o na s'o. C'ü ra tsjapü

ra tsja na s'o, ngue c'o na s'o c'o ra nguijñi a mbo o mü'bü. ¹⁶ Nu'tsc'eji bübü in tsõji, rí dyäräji yo jña yo.

¹⁷ Nuc'ua e Jesús o xõgü cja c'o nte, o cjogü a mbo c'e ngumü. Nuc'ua c'o o discípulo e Jesús o dyönüji pje mi ne ro mama c'o jña c'o cja vi mama anguez.

¹⁸⁻¹⁹ O ndünrrü c'ua e Jesús o mama:

—¿Cjo xo 'ñetsc'eji xo bë'tsc'eji rí pärägueji ja cja c'o jña c'o cja ró mangö? O jñõnü c'o si 'naja nte, dya s'onbü o mü'bü, na ngueje je sät'ä cja o pjeme, y je nde ni mbedye a ndü'bü c'o.

A cjanu o mama e Jesús c'ü nde na jo texe o jñõnü c'o pje nde si yo nte. ²⁰ Xe o ña e Jesús o mama:

—Nu c'o bübü cja o mü'bü 'na nte ngue c'o ni s'onbü c'e nte c'ü. ²¹⁻²² Na ngueje je ngueje cja o mü'bü yo nte, nu ja ni 'ñeje c'o pjeñe c'o na s'o, nguec'ua ga tsäji o ndixü, 'ñe yo ndixü tsäji o bëzo, 'ñe cjaji a cjanu c'o pje nde na s'o, 'ñe pje c'o põnüji, 'ñe pö't'üteji, 'ñe nepeji c'o pë's'i yo nu minteji, 'ñe nuji na ü, 'ñe ojnüteji, 'ñe cjaji texe c'o va ējë o pjeñeji, dya c'a's'üji, 'ñe envidiaji, 'ñe santeji, 'ñe cjapütsjéji na nojo, 'ñe dya päräji pje na mbëjë c'o na jo. ²³ Texe yo na s'o nguejyo ni s'odü o mü'bü 'naja nte, na ngueje je ni 'ñeje cja o mü'bü.

Una mujer extranjera que creyó en Jesús

²⁴ Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o ma cja c'o jñiñi a Tiro 'ñe a Sidón. O cjogü a mbo cja 'na ngumü. Mi ne c'ü dya cjó ro mbärä cjo mi bübü nu; pero o mbäräji. ²⁵ 'Naja ndixü o dyärä mi mamaji mi bübü e Jesús. C'ü o ts'ixunt'i c'e ndixü mi bübü demonio cja o mü'bü. Nuc'ua c'e ndixü o ma nu ja mi bübü e Jesús; o ndüñijõmü cja o jmi. ²⁶ C'e

ndixū je mi menzumü a Fenicia c'ü tsja a Siria. Dya mi menzumü cja c'o mi Israel. C'e ndixū o dyötü e Jesús ro pjongü c'e demonio cja c'ü nu ts'ixunt'i.

²⁷ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ot'ü ra zi'i yo t'i; na ngueje dya jo ra jñünbüji o xëdyi yo t'i, c'ü ra panbají o dyo'o.

²⁸ O ndünrrü c'ua c'e ndixū o xipji:

—Jägä, na cjuana c'ü in mangue, ín Jmuts'ügö. Pero zö jyëntsquijme dyo'o c'o in menzumügueji a Israel, in pärägue ja ga cja yo dyo'o, si'iji c'o ngünxëdyi c'o jäbä cja mexa, c'o jä'bä c'o ts'it'i.

²⁹ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipji:

—Na jo c'ua ja gui mangue. Nguec'ua sö rí nzhogü cja in nzungue. C'e demonio ya mbedye cja in xunt'i.

³⁰ O ma c'ua c'e ndixū, o zät'ä o ngumü. O nu'u ya vi mbedye c'e demonio cja c'e xunt'i, ya mi söya c'e xunt'i.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Nuc'ua e Jesús o mbedye na yeje cja c'o jñiñi c'o mi järä a Tiro, o cjogü cja c'o jñiñi c'o mi järä a Sidón 'ñe a Decápolis. O zät'ä cja c'e zapjü a Galilea.

³² O sinpiji c'ua 'naja bëzo c'ü mi ngogõ, xo mi c'üjne c'e bëzo. O dyötüji e Jesús ro 'ñe's'e o dyë cja c'e bëzo. ³³ E Jesús o xõcü c'ua c'e bëzo c'ü mi ngogõ. O c'uã't'ä c'ua o ñidyë cja o ngõ'õ. Cjanu o zos'ü o ñidyë, o ndötpü c'ua o c'ijñi c'e bëzo. ³⁴ O nä's'ä c'ua a jens'e e Jesús. O yeya, o mama c'ua:

—Efata, eñe.

C'e jña ne ra mama: “Xogü.”

³⁵ Ya o dyärä c'ua c'e bëzo. Xo o jogü c'ua o c'ijñi, o ña c'ua na jo. ³⁶ E Jesús o manda c'ua c'ü dya cjó

ro ma xipjiji c'ü vi tsja angueze. Pero 'ma o xipjiji
dya ro mamaji, xenda mi mamaji c'ua. ³⁷ Me mi sū
c'ua c'o nte, mi mamaji:

—Me na jo texe yo cja'a ne bëzo nu. Cjapü ra
dyärä yo ngogõ, 'ñejyo ngone cjapü ra ña'a.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

¹ Dya mezhe c'ua, o jmurü na yeje na puncjü o
nte. Mi ojtjo pje ro ziji. Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o
o discípulo c'ü je ro chëzhiji cja o jmi, cjanu o xipjiji:

² —Rí juentscö yo nte, na ngueje ya pa jñipa c'ü
ya ró cárägöji va, y dya cja jünji pje ra ziji. ³ 'Ma
rá tääjäji ra möji o ngumüji c'ü dya ra ziji o xëdyi, ra
tögüji cja 'ñiji. Cárä yo vi 'ñeje na jé.

⁴ O ndünrrü c'ua c'o o discípulo o xipjiji e Jesús:

—¿Ja ri bübü va o tjõmëch'i c'ü rguí nijmi yo nte
yo na puncjü? Na ngueje rí cárägöji va cja ne
ndajyadü.

⁵ O ndünrrü c'ua e Jesús o dyönüji:

—¿Ja nzi tjõmëch'i in jüngueji?

Anguezeji o mamaji:

—Yenchoyo rí jünjme.

⁶ Nuc'ua e Jesús o manda c'ua c'o nte ro mimiji a
jõmü. Cjanu o jñü c'ua c'o yencho tjõmëch'i. Cjanu
o unü na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua c'o
tjõmëch'i, cjanu o unü c'o o discípulo. Nuc'ua c'o
o discípulo o unüji c'ua c'o nte'e. ⁷ Xo mi jünji ja
nzi ts'ijmõ. E Jesús xo o unü na pöjö Mizhocjimi
c'o jmõ, cjanu o xipji c'o o discípulo xo ro unüji
c'ua c'o nte. ⁸ O ziji c'ua; o nijmiji na jo. Nuc'ua
o nguis'itjoji c'ua c'o ts'ipëraso c'o vi mboncjütjo.

O nizhi yencho bos'i c'o. ⁹ Nu c'o nte c'o o zi, mi nziyo mil c'o. Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua c'o nte ro möji o ngumüji. ¹⁰ Cjanu o dat'ü c'ua cja c'e bü'ü co c'o o discípulo. O möji c'ua cja c'o jñiñi a ma a Dalmanuta.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ 'Ma ya vi zät'äji nu, o säjä c'ua c'o fariseo. O ë zöji o jña e Jesús. O dyötüji c'ü pje ro jñandaji c'ü rví 'ñeje a jens'e, ngue c'ua ro mbäräji pje mi pjëzhi e Jesús. ¹² O yeya e Jesús o xipjiji:

—Yo nte yo cără yo cjë dya, ¿jenga örüji pje ra jñandaji ngue c'ua ra mbäräji pje pjëtskö? Na cjuana c'ü rí mangö, dya ra ch'unüji c'ü ra jñandaji.

¹³ O ma c'ua e Jesús o zogütjo c'o fariseo. O dat'ü cja c'e bü, o möji c'o o discípulo c'ü 'na lado cja c'e zapjü.

La levadura de los fariseos

¹⁴ C'o o discípulo e Jesús, 'natjo tjõmëch'i c'ü vi jñünüji 'ma o dat'üji cja c'e bü, na ngueje vi jyombeñoji. ¹⁵ Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötpüji ngüenda c'o o levadura c'o fariseo 'ñe c'o o levadura e Herodes.

¹⁶ C'o discípulo mi pötma mamaji:

—Xitscöji a cjanu ne Jesús, na ngueje c'ü dya ró jüngöji o tjõmëch'i.

¹⁷ Mi pärä e Jesús c'ü mi cjijñiji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga in pötqui mamaji na ngue c'ü dya in jñüji o tjõmëch'i? ¿Cjo dya be in pärägueji c'ü sö rá da'c'eji c'ü rí si'iji? ¿Cjo ya me na me in mü'bügueji? ¹⁸ ¿Cjo dya in jandagueji co in chöji? Bübü in tsöji. ¿Cjo dya pje in äräji? ¿Cjo dya in mbeñoji? ¹⁹ Nu 'ma ró

xënbì c'o tsìch'a tjõmëch'i, o njimì c'o tsìch'a mil o bëzo. ¿Ja nzi bos'i o ts'ipëraso c'o i tsis'iji?

Anguezeji o ndünrüji o xipjiji:

—O nizhi doce c'o bos'i c'o o mboncjü.

20 Xe o ña e Jesús o xipjiji:

—Nu 'ma ró xënbì c'o yencho tjõmëch'i, o njimì c'o nziyo mil o bëzo. ¿Ja nzi o bos'i o ts'ipëraso c'o i tsis'iji?

Anguezeji o ndünrüji o xipjiji:

—O nizhi yencho c'o bos'i c'o o mboncjü.

21 Nuc'ua o mama e Jesús o xipjiji:

—¿Cjo dya be in tendioji ja cja c'ü rí xi'ts'igöji?

Jesús sana a un ciego en Betsaida

22 Nuc'ua o zät'ä e Jesús 'ñe c'o o discípulo a Betsaida. C'o nte o sinpiji 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö. Mi ötüji e Jesús ro 'ñe's'e o dyë cja c'e bëzo c'ü mi ndëzhö. **23** Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o dyë, o zidyi a ñünü cja c'e jñiñi. Cjanu o ngosp'ü c'ijñi o ndö'ö. Cjanu o 'ñe's'e c'ua o dyë'ë. O mama c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'e, ¿cjo ya in janda?

24 O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:

—Rí jandagö yo bëzo; 'ñetse nza cja za'a. Pero nzhoodüji.

25 Nuc'ua e Jesús o 'ñe's'e na yeje o dyë cja o ndö c'e ndëzhö. O nguinçh'i c'ua na jë c'e bëzo. O jogü o ndö'ö. Ya ndäcä c'ua na jo texe. **26** E Jesús o ndäjä c'ua cja o ngumü. O mama e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Dya rí sät'ä cja c'e jñiñi. Dya cjó rí ma xipji nu, c'o ró cjagö.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

27 Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o o discípulo o möji cja c'o jñiñi c'o tsja a Cesarea de Filipo. 'Ma mi pöji cja 'ñiji o tsja t'önü e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—¿Pje mama yo nte pjëtsigö?

28 O ndünrü c'ua anguezeji:

—Bübü c'o mama ngue'tsc'e e Juan c'ü mi jichi cja ndeje yo nte. Dyaja c'o mama ngue'tsc'e e Elías. Dyaja c'o mama ngue'tsc'e 'naja c'o profeta c'o mi cárä mi jinguä.

29 O mama c'ua e Jesús o dyönüji:

—Natsc'eji, ¿pje in mangueji? ¿Pje pjëtsigö?

O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Ngue'tsc'e e Cristo o 'ñempc'egue Mízhocjimi rí mandague.

30 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua c'o o discípulo c'ü dya cjó ro xipjiji c'ü mi ngue Cristo c'ü.

Jesús anuncia su muerte

31 Nuc'ua o mbürü e Jesús o xipji c'o o discípulo c'ü mi jyodü ro zädä. O xipjiji:

—Nutscö rvá ëcjö cja Mízhocjimi, ni jyodü me rá sufridogö na puncjü. Ra jñuncü ngüenda c'o titá c'o pje pjëzhi, 'ñe c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpü o ley Mízhocjimi, ra mamaji c'ü na s'o c'ü rí cjagö. Nuzgö ra mbötcögöji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tegö rá bübüjtjo na yeje.

32 O xipjiji na jo'o yo jña'a yo. Nuc'ua e Pedro o xöcü 'na lado e Jesús, y o mbürü o hüench'i. **33** O ñezhe c'ua e Jesús, o jñanda c'o dyaja o discípulo. O mama c'ua e Jesús o huench'i e Pedro:

—C'ueñe cja in jmigö, Satanás. Nu c'ü in cjijñigue, dya pje ngue c'ü cjijñi Mízhocjimi; ngueje c'ü je cjijñi yo nte.

³⁴ Nuc'ua e Jesús o ma'tü c'ua c'o nte 'ñe c'o o discípulo; o xipjiji:

—'Ma cjó c'o ne ra ndünt'ü ín xütjügö, dya ra tsja c'ua ja nzi ga netsjë. Ra bübü dispuesto ra sufrido o ra ndü. Y ra ndenngue co nutscö. ³⁵ Na ngueje nu c'o dya bübü dispuesto ra sufrido o ra ndüji, dya ra chöt'üji c'ü rguí bübüütjoji. Pero nu c'o bübü dispuesto ra bö'tü na ngue c'ü ni 'ñejmezügöji 'ñe c'ü ni xipjiji yo nte xo ra 'ñejmezüji, ra chöt'üji c'ü rguí bübüütjoji. ³⁶ Nu 'ma ro tsja 'na nte ro tsjapü o cjaja texe yo bübü va cja ne xoñijõmü, pero 'ma ro jyëzi Mizhocjimi c'e nte, ¿pje rví muvi? ³⁷ Na ngueje, 'ma ya jyëzi Mizhocjimi 'na nte, dya ra sö c'e nte pje ra unü Mizhocjimi ngue c'ua ra ë bübü Mizhocjimi co anguezze. ³⁸ Yo pa dya yo, ya mbëtspiji o jña Mizhocjimi; me cjaji na s'o. Nu c'ü ra tseje rgá 'ñejmezü 'ñe ín jñagö, nuzgö dya rá recibido anguezze 'ma rá ëcjö na yeje cja Mizhocjimi. Rá ëcjö na yeje; c'ua ja ga cja me na zö c'ü mi Tatagö, je rga cjazgö nu 'ma rá ëcjö. Rá ëcjö co o anxe Mizhocjimi; me rrä zözgöjme.

9

¹ Xo o mama e Jesús:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, bübü nu yo cárã va, yo dya ra ndü'ü hasta 'ma cja ra nu'uji ja ga cja 'ma ra manda Mizhocjimi co texe o poder.

La transfiguración de Jesús

² 'Ma ya vi cjogü 'ñanto pa, e Jesús o zidyi e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. O mötsjëji cja 'na t'eje c'ü me ma ndä'ã. 'Ma mi jandaji, 'nangua o pötü c'ua o jmi e Jesús. ³ Xo pötü c'ua ja ma 'ñetse o bitu, me mi

juës'i, me ma t'öxü nza cja xitsji. Ni ri 'naja mbedye cja ne xoñijõmü c'ü ra tsjapü me rrä t'öxü a cjanu.

⁴ Jo ni 'ñetse c'ua e Elías 'ñe e Moisés, mi ñaji e Jesús.

⁵ Nuc'ua o ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xöpüte, me na jo rí cárägöji va. Rá ät'äjme jñi ts'ingumü co dyëza. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Moisés, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Elías, eñe.

⁶ O mama a cjanu e Pedro na ngueje me mi sū anguezze 'ñe c'o yeje c'o mi dyoji. Nguec'ua dya mi pärä pje ro mama. ⁷ O säjä c'ua 'na ngõmü c'ü o ē ngobü anguezzeji. O dyäräji c'ua 'na jña cja c'e ngõmü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö nu me rí s'iya. Dyätäji anguezze.

⁸ Nuc'ua 'ma o ndäcä c'o discípulo, dya cja jñandaji e Moisés 'ñe e Elías; ya mi nguextjo e Jesús c'ü mi bübü.

⁹ Nuc'ua 'ma ya ma sjöbüji cja c'e t'eje, cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya cjo rí xipjiji yo cja i jñandaji. Nutscö rvá ēcjö cja Mizhocjimi. 'Ma rá tügö, rá tegö na yeje. Cja rí xipjiji 'ma yo nte.

¹⁰ Nguec'ua mi cjijñitsjëji c'o vi jñandaji. Dya cjo mi xipjiji. Pero mi pötma mamaji pje mi ne ro mama c'ü ro te'e cja c'o añima. ¹¹ Nuc'ua c'o discípulo o dyönüji e Jesús:

—¿Jenga mama c'o xöpü o ley Mizhocjimi c'ü ni jyodü ot'ü ra ëjë na yeje e Elías, cja rron ëjë e Cristo?

¹² O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—Na cjuana c'e jña c'ü mamaji, c'ü ot'ü ra ëjë na yeje e Elías ra ë jocü texe. ¿Pje mama cja o jña

Mizhocjimi? Mama a cjava c'ü me rá sufridogö, nutscö rvá ēcjö cja Mizhocjimi. Xo ra tsjacüji c'ü dya pje ni muvizügö. ¹³ Nuzgö rí xi'tsc'öji, e Elías ya ējë na yeje c'ü. O tsjapüji c'ü me mi ne anguezoji, c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü ro tsjapüji.

Jesús sana a un muchacho que tiene un espíritu malo

¹⁴ Nuc'ua 'ma o zät'äji nu ja mi cārā c'o dyaja discípulo, o jñandaji na puncjü nte c'o ya vi jmürü nu. Mi cārā nu c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi. Mi söji jña co c'o discípulo. ¹⁵ Nuc'ua c'o nte 'ma o jñandaji e Jesús, me co mäjäji. O cjuañiji o ma zenguaji anguez. ¹⁶ Nuc'ua e Jesús o dyönüji:

—Ja cja c'e jña c'ü in mangueji?

¹⁷ O ndünrrü c'ua 'naja bëzo c'ü ma dyoji c'o nte, o mama:

—Xöpüte, ró sin'c'igö ín ch'igö na ngueje bübü demonio cja o mü'bü c'ü cjapü ra ngone. ¹⁸ C'e demonio texe c'ua ja pënc'h'i me cjapü ra ñus'ü. Me pjont'ü pjügü a ne'e. Me s'i'ch'i o s'ibi; me zëchi o cuerpo. Ró xipji yo in discípulogue ro pjombgüji c'e demonio; dya sö ra pjongüji, eñe.

¹⁹ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'oji in cārāji yo cjë dya, dya in ejmeji. ¿Jenga dya in creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cārāgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'oji. Sinquiji ne t'i'i.

²⁰ O sinpiji c'ua. C'e demonio 'ma o jñanda e Jesús, exo tsjapü o mbi'ch'i c'e t'i. O nügü c'e t'i; mi ñus'ü. Me mi pjont'ü pjügü a ne'e. ²¹ Nuc'ua e Jesús o tsja t'önü, o xipji c'ü nu tata c'e t'i'i:

—¿Jinguā ndeze o mbürü c'ü sufrido a cjanu ne t'i?

O ndünrrü c'ua c'ü nu tata c'e t'i o mama:

—Ndeze 'ma cja mi ts'it'i me sufrido a cjanu.

²² C'e demonio ya na puncjü ga tsjapü ga zo'o cja sivi 'ñe cja ndeje, ngue c'ua ra mbö'l'ü. Nu 'ma sö pje rí tsjague, juentsquegöbe, pjöxcügöbe.

²³ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipji:

—In önngü, ¿cjo sö pje rá cjagö? Rí önnç'ügö, nu'tsc'e, ¿cjo ra sö rí 'ñe jmegue Mzhocjimi? Nu c'ü ejme Mzhocjimi, Mzhocjimi ra tsja texe c'o ra dyötü.

²⁴ Exo mapjü c'ua na jens'e c'ü nu tata c'e t'i, o mama:

—Rí ejmegö Mzhocjimi. Pero bëtsi, nguec'ua rí ö'tc'ügö rí pjöxcü rá ejmegö Mzhocjimi texe c'ua ja nzi ga ne angueze.

²⁵ Nuc'ua 'ma o jñanda e Jesús ma jmürü na puncjü nte, o huench'i c'ua c'e demonio, o xipji:

—Nu'tsc'e demonio in cjapü ra ngone 'ñe ra ngogö ne t'i, rí mandats'ü rí pedye cja ne t'i. Y dya cja nzho xe rí tsich'i cja o mü'bü.

²⁶ Nuc'ua c'e demonio o mapjü; o tsjapü me mi mbi'ch'i c'e t'i. Cjanu o mbedye c'ua c'e demonio. Nuc'ua o jändü c'e t'i. Mi nza cja c'ü ya vi ndü. Nguec'ua na puncjü nte c'o mi mama: "Ya ndü'ü."

²⁷ Nuc'ua e Jesús o pënchp'i a dyë'ë, o xos'ü. O böbü c'ua c'e t'i.

²⁸ Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo cja c'e ngumü nu ja mi oxü. C'o o discípulo o xipjitsjéji c'ua:

—¿Jenga dya sö ro pjombgüjme c'e demonio?

²⁹ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Na demonio nza cja nu c'ü cja ró pjongü, dya cjó ra sö ra pjongü 'ma dya ra dyötü Mizhocjimi 'ñe ra mbempje.

Jesús anuncia otra vez su muerte

³⁰ Nuc'ua o möji a ma a Galilea. E Jesús dya mi ne cjó ro mbärä ja mi bübü angueze. ³¹ Na ngueje mi xöpü c'o o discípulo. O xipjiji:

—Nutskö rvá ëcjö cja Mizhocjimi, ra nhögügöji cja yo nte ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetjogö, embeji.

³² Anguezeji, dya mi päräji pje mi ne ro mama c'o jña c'o. Mi süji ro dyönüji ja ma cja c'o jña.

¿Quién es el más importante?

³³ E Jesús 'ñe c'o o discípulo o zät'äji a Capernaum. 'Ma ya mi cäräji cja ngumü, o mama c'ua e Jesús o dyönüji:

—Ja cja c'o mi mamagueji 'ma ma ëji cja 'ñiji?

³⁴ C'o discípulo dya ndünrüji na ngueje vi pötva dyönüji cja 'ñiji cjó ngue nza texeji ro nguejme na nojo. ³⁵ Nuc'ua o mimi e Jesús, cjanu o ma'tü c'ua c'o doce discípulo o xipjiji:

—'Ma cjó c'o ne ra nguejme na nojo, ni jyodü dya ra tsjapü na nojo; ra pjöxte, ra mbös'ü texe yo nu minteji.

³⁶ Nuc'ua e Jesús o ziji c'ua 'na ts'it'i. O 'ñeme c'ua a nde nu ja mi cäräji. O ndës'i c'ua. Cjanu o xipjiji:

³⁷ —'Naja nte c'ü s'iya 'naja yo ts'it'i na ngueje c'ü ejmezügö c'e nte, nguetskö s'iyazü. 'Ma cjó c'o s'iyazü, dya nguextjozügö c'ü s'iya, xo s'iya Mizhocjimi c'ü o ndäcjä va cja ne xoñijomü.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

38 O mama c'ua e Juan o xipji e Jesús:

—Xöpüte, ró jandajme 'na bëzo c'ü mi nännç'ägue in chjü ma pjongü yo demonio. Ró xipjjime c'ü dya ro tsja a cjanu na ngueje, dya rí dyocjöji c'ü.

39 O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya rí ts'a's'üji c'e nte. Na ngueje dya cjó nännägä ín chjügö ga tsja c'o na nojo, nuc'ua cja rron mama na s'ozügö. **40** Na ngueje nu c'ü dya nugüji na ü, ngue ín dyocjöji c'ü. **41** Na cjuana rí xi'ts'iji, nu c'ü ra dya'c'üji ndeje rí siji na ngueje ín ntets'üji nutscö e Cristo, nuc'ü, Mizhocjimi ra ngõ't'ü c'ü.

El peligro de caer en pecado

42 "Ma cjó c'o ra tsjapü ra tsja na s'o 'naja yo ts'iqué yo ejmezügö, xenda rvá jo ro jyü'tp'üji 'na travacjüjnü o dyizi c'e nte c'ü, cja rron pant'aji c'ua cja trazapjü, que na ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja na s'o 'naja c'ü ejmezügö. **43** Maco in mamaji ngue in dyëji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma. Xenda na jo rí ma bübüütjoji co Mizhocjimi c'ü ri 'natjo in dyëji que na ngueje ri bübü nza yeje in dyëji ri möji a linfiernu cja c'e sivi c'ü dya ra juench'e. **44** Cja c'e lugar, dya tū c'o dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndü; 'ñe c'e sivi dya juench'e. **45** Maco in mamaji ngue in cuaji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma. Xenda na jo rí ma bübüütjoji co Mizhocjimi c'ü ri docuaji que na ngueje ri bübü nza yeje in cuaji, ra pantc'aji cja c'e sivi c'ü dya ra juench'e. **46** Cja c'e lugar, dya tū c'o dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndü; 'ñe c'e sivi dya juench'e. **47** Maco in mamaji ngue in chöji cja'c'ü rí tsjaji c'o na s'o,

jñü'müji 'ma. Xenda na jo rí tsjogüji nu ja manda Mizzhocjimi c'ü ri 'natjo in chöji que na ngueje ri bübü nza yeje in chöji, ra pantc'aji cja c'e sivi a linfiernu. ⁴⁸ Cja c'e lugar, dya tū c'o dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndü; 'ñe c'e sivi dya juench'e.

⁴⁹ 'Mi jinguā mi tjüt'üji o animal c'o mi unüji Mizzhocjimi; xo mi ü's'üji õ c'o. Texets'üji in chjentjoji c'o animal c'o mi tjüt'üji na ngueje rí tsjogüji na puncjü c'o na s'ëzhi. ⁵⁰ Na jo o õ'õ. Pero 'ma rrä 'huë'ë c'o õ'õ, ¿ja xe rgá õxcü 'ma? Nu'tsc'eji ni jyodü rí chjentjoji c'e õ'õ c'ü na quijmi. Ni jyodü rí pötqui ñe'eji.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Nuc'ua o mbedye c'ua nu, e Jesús. O ma cja c'o jñiñi c'o tsja a Judea. O mbes'e c'ü 'nanguarü c'e ndare a Jordán. Nuc'ua na yeje o jmürü na puncjü nte nu ja mi bübü e Jesús, c'ua ja nzi va jmürüji nu ja ot'ü mi bübü. O xöpüji c'ua ja nzi va xöpu c'o dyaja nte. ² O säjä c'ua c'o fariseo. Chaque o tsjapüji tönü e Jesús. C'ü mi 'ñejeji, ngue c'ü ro zöji e Jesús. Mi cjijñiji 'na ro jyopü c'ü ro mama. O dyönüji:

—¿Ja ga mama cja o ley Mizzhocjimi, cjo na jo 'na bëzo ra mbëzi nu su'u?

³ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Pje mama cja yo mandamiento yo o dyopjü e Moisés?

⁴ O mama c'ua c'o fariseo:

—E Moisés o unü sjëtsi e bëzo ro unü xiscōma c'ü rví mbëzi nu su.

⁵ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eki me na me in mü'büji, dya in s'iyaji c'o nin suji, nguec'ua o dya'c'eki sjëtsi e Moisés rí pëziji c'o. ⁶ Pero 'ma o mbürü o ngärä yo nte, dya ma cjanu. Na ngueje ndeze 'ma ot'ü, Mizhocjimi o 'ñeme e bëzo 'ñe e ndixü. ⁷ Nguec'ua nu yo bëzo ga zogüji nu tata 'ñe nu nana, ga mimivi c'ü nu su. ⁸ C'o mi yeje ya ri 'natjo o ts'inguevi. Dya cja ri yeje, ya ri 'natjo o ts'inguevi c'ua. ⁹ Nu c'o o tsjapü Mizhocjimi ra 'natjovi, dya ra xöcü e bëzo.

¹⁰ Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o o discípulo o cjogüji a mbo cja 'na ngumü. Nuc'ua c'o discípulo o dyönüji ja ma cja c'o cja vi mama. ¹¹ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu c'ü ra mbëzi nu su, cja rron chjüntüvi c'ü 'naja ndixü, tsäjä ndixü 'ma c'ü. ¹² Nu 'ma ngueje e ndixü ra mbëzi nu xïra cja rron chjüntüvi c'ü 'naja bëzo, tsäjä bëzo 'ma c'e ndixü c'ü.

Jesús bendice a los niños

¹³ Ma ëjë c'o nte ma siji c'o o ts'it'iji cja o jmi e Jesús, ngue c'ua e Jesús ro 'ñe's'e o dyë anguezeki ro dyötpüji Mizhocjimi. Nuc'ua c'o discípulo 'ma o jñandaji c'o, o huënh'iji c'ua c'o ma siji c'o ts'it'i. ¹⁴ Pero e Jesús 'ma o jñanda c'ü mi cja c'o o discípulo, o üdü c'ua. O xipjiji:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ëji cja ín jmingö; dya rí ts'a's'üji yo, na ngueje nu c'o va ëjë co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o cjapü Mizhocjimi o nte c'o. ¹⁵ Na cjuana rí xi'tsc'öji, 'ma cjo c'o dya ra ëjë co nuzgö c'ua ja nzi ga 'ñeje yo ts'it'i, 'ma dya ra unü o mü'bü Mizhocjimi ra dyätä, dya ra sö Mizhocjimi ra tsjapü o nte, eñe e Jesús.

¹⁶ Nuc'ua o ndës'i c'ua nzi 'naja c'o ts'it'i. O 'ñe's'e o dyë anguezeki o dyötpüji Mizhocjimi nzi 'naja.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁷ 'Ma ya mi pedye e Jesús ro ma cja 'ñiji, o cjuañi 'na bëzo o säjä nu ja mi bëbü e Jesús. O ndüñijõmü cja o jmi, cjanu o mama c'ua:

—Na jots'ügue, xöpüte. ¿Pje na mbë c'ü rá cjagö ngue c'ua ra ch'acü rá bëbüti co Mizhocjimi para siempre?

¹⁸ E Jesús o xipji:

—¿Jenga in xitsi na jozü? Dya cjó bëbü c'ü na jo'o; nguextjo Mizhocjimi. ¹⁹ In pärägue c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o o dya'c'üji. Mama a cjava c'o: “Dya rí tsäji ndixü; yo ndixü dya ra tsäjäji bëzo. Dya rí pö't'üteji. Dya pje rí pönüji. Dya rí xos'üji bëchjine. Dya cjó rí dyonpüji. Rí respetaoji nin tataji 'ñe nin nanaji.”

²⁰ O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Xöpüte, texe yo, ya nde ró cjagö yo ndeze 'ma cja rmí ts'iquégö.

²¹ E Jesús 'ma o jñanda c'e bëzo, o ne'e, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e, xe bëzhi 'naja c'ü rí tsjague. Ma pögue texe c'o in pë's'i, unügue c'o dya pje pë's'i. A cjanu rí pë's'igue a jens'e c'o me ni muvi. Cja rrí 'ñecje rí chjünt'ü ín xütjügö.

²² Nuc'ua 'ma o dyärä c'e bëzo c'o vi mama e Jesús, me co ndumü va ma'a, na ngueje mi pë's'i na puncjü.

²³ Nuc'ua e Jesús o jñanda texe c'o mi cãrã nu, o xipji c'ua c'o o discípulo:

—Nu c'o me pë's'i na puncjü, me na s'ëzhi c'ü ra unü o mü'büji Mizhocjimi ra dyätäji angueze.

²⁴ 'Ma o dyärä c'o discípulo c'o vi mama e Jesús, o züji. Pero e Jesús o xipjiji na yeje:

—Nu'tsc'eqi ín ch'its'üji, me na s'ëzhi c'ü ra tsjapü o nte Mizzhoczimi nu c'o cjijñi me ra mbös'üji c'o pë's'iji. ²⁵ 'Naja camello, dya sö ra cjogü cja o xägö 'na dyepjadü. Je xo ga cjatjonu 'na nte c'ü pë's'i na puncjü, dya sö ra unü o mü'bü Mizzhoczimi ra tsjapü o nte.

²⁶ Nuc'ua anguezeji xenda mi sūji c'ua. O mamaji:

—'Ma a cjanu, ¿cjó ngue c'ü ra sö ra jogü o mü'bü?

²⁷ E Jesús cjanu o jñandaji c'ua, o xipjiji:

—Dya cjó sö yo nte ra jocütsjë o mü'bü; pero Mizzhoczimi sö ra jopcü o mü'büji. Na ngueje Mizzhoczimi sö ra tsja texe.

²⁸ O mama c'ua e Pedro:

—Nutscöjme ró sogüjme texe c'o mi pë's'ijme ngue c'ua rí tjünt'ügöjme in xütjügue.

²⁹ O ndünrrü c'ua e Jesús o mama:

—Cärä c'o ejmezügö c'o ra zopjü ín jñagö yo nte. Nguec'ua ra zogü o ngumüji, o nu cjuarmaji, o nu cjüji, o nu 'ninzhömüji, o nu cjüjuëji, o nu tataji 'ñe nu nanaji, o nu t'iji, o o juajmaji. ³⁰ C'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji c'ü rrä puncjü que na ngueje 'naja ciento c'ü mi pë's'iji 'ma ot'ü. Ra ch'unüji o ngumüji, 'ñe nu cjuarmaji, 'ñe nu cjüji, 'ñe nu 'ninzhömüji, 'ñe nu cjüjuëji, 'ñe nu nanaji, 'ñe nu t'iji, 'ñe o juajmaji. Xo ra nuji na ü; ra tsja yo nte. Xo ra ch'unüji c'ü rguí bübüütjoji co Mizzhoczimi. ³¹ Je a cjanu, c'o cjapü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí muvi a jmi Mizzhoczimi c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü cjaji, rguí muvi na puncjü a jmi Mizzhoczimi c'o.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

³² E Jesús 'ñe c'o ə discípulo mi pöji cja 'ñiji, mi cjins'iji a ma a Jerusalén. Mi ot'ü a xojñi e Jesús. Me mi sū c'o discípulo 'ñe c'o nte c'o mi tjünt'ü a xütjü. Nuc'ua e Jesús o xōcü c'o doce ə discípulo, o ñatsjéji o xipjiji c'ü ro tsjapü c'o nte ro sufre anguez. ³³ O xipjiji a cjava:

—Ya rrā möjö a ma a Jerusalén nu ja ra nzhögügöji nutscö rvá ēcjö cja Mízhocjimi. Ra nzhögügöji cja ə dyë c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpü ə ley Mízhocjimi, ngue c'ua ra jñüncöji ngüenda c'ü rguí mbötcöji. Ra nzhögügöji c'ua cja ə dyë c'o dya menzumü a Israel. ³⁴ Me ra tsjacüji burla ra zoxcüji, ra ndaxcöji o chirrio, ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetcjö rá bübüjtjo na yeje.

Jacobo y Juan piden un favor

³⁵ Nuc'ua e Jacobo co e Juan, c'o ə t'i e Zebedeo, o chézhivi a jmi e Jesús. O xipjivi:

—Nu'tsc'e, xöpüte, rí negöbe rí tsjacübe 'na favor nu rá ö'tc'übe.

³⁶ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjivi:

—¿Pje na mbøjë c'ü iñ nevi rá cja'c'üvi?

³⁷ O ndünrrüvi o xipjivi:

—Dyacübe sjëtsi rá mimigöbe nu ja rí mandague; 'naja cja in jodyë, 'naja cja c'ü 'naja in dyë.

³⁸ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipji c'o yeje ə discípulo:

—Dya iñ unnc'evi ngüenda c'ü iñ ötcügövi. Nuzgö rá sufridogö c'o ra tsjacü yo nte; y rá tügö. Nu'tsc'evi dya, ¿cjo ra sö rí sufridovi c'o?

³⁹ O ndünrrüvi c'ua:

—Jägä, ra sözübe, eñevi.

Nuc'ua e Jesús o xipjivi:

—Nuzgö rá sufridogö y rá tūgö. Jā, na cjuana xo rí sufridoguevi y rí chūguevi. ⁴⁰ Pero dya nguezgö tocazü rá unü cjó ra mimi cja ín jodyë, ne ri ngue c'ü 'nanguarü. Nguextjo c'ü mi Tatagö c'ü ya juajnü cjó ra mimi nu.

⁴¹ Nuc'ua c'o dyëch'a discípulo 'ma o dyäräji, o mbürü o ünbüji c'ua e Jacobo 'ñe e Juan. ⁴² Pero e Jesús o xipjji c'ua c'o o discípulo ro chëzhiji, cjanu o xipjiji c'ua:

—In pärägueji ja cja c'o pje nde pjëzhi cja yo nte yo dya pärä Mizhocjimi, cjapüji yo nte ra tsjaji c'ü mandaji. Y xipjiji ra tsjaji c'o söji me na jyü. ⁴³ Nu'tsc'eji, dya rga cjatsc'eji c'ua nzi ga cja c'o pje pjëzhi. 'Ma bübütsc'eji 'naja c'ü ne ra tsjapü na nojo a jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra mböxc'üji 'ma c'ü, dya ra mandats'üji. ⁴⁴ Y c'o ra ne ra tsja in xojñigueji, ni jyodü ra mbë'pc'iji c'o, dya me ra mandats'üji. ⁴⁵ Nutscö c'ü rvá ēcjö cja Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra mbëpqui yo nte'e; ngue c'ü rá pëpcö yo. Xo rvá ēcjö rá tūgö, ngue c'ua rá cjö'tp'ü o nzhubü na puncjü o nte'e, c'ü rga emeji libre, eñe e Jesús va xipjji c'o o discípulo.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶ O zät'äji c'ua a Jericó. Nuc'ua o mbedyeji nu, e Jesús 'ñe c'o o discípulo 'ñe na puncjü nte. Cja c'e 'ñiji c'ü mi pöji, mi junrü 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö c'ü mi chjü Bartimeo. Mi ngueje nu t'i e Timeo. Mi örü o merio. ⁴⁷ C'e bëzo 'ma o dyärä mi ngueje e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret c'ü ma cjogü, o ña c'ua na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús o mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

48 Na puncjü c'o nte o huënh'iji c'ua c'e bëzo o xipjiji ro ngo'tü q ne. Pero nuc'ü, xenda o mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e o mboxbëchets'ü e David,
juentsquegö.

49 Nuc'ua e Jesús o böbü c'ua o mama:

—Ma't'üji ne bëzo ra chëzhi cja ín jmigö.

O ma't'üji c'ua c'e bëzo c'ü mi ndëzhö o xipjiji:

—Böbü dya, mama e Jesús rí chëzhigue cja o jmi.

Jñunt'ü in mü'bügue ra joguts'ü.

50 Nuc'ua c'e bëzo o ngama c'ü mi tëjë. Exco böbü c'ua o chëzhi cja e Jesús. **51** Nuc'ua o dyönü e Jesús o xipji c'e bëzo:

—¿Pje in ne c'ü rá cja'c'ü?

O ndünru c'e bëzo c'ü mi ndëzhö o mama:

—Xöpüte, rí negö rí xocüzü ín chö rá janda.

52 E Jesús o xipji c'ua:

—Sö rí mague dya. Ya na jots'ü na ngueje i 'ñejme c'ü ro jo'c'üts'ü.

Jo ni zätä c'ua o ndö c'e bëzo, ya jñanda c'ua.
Cjanu o ndünt'ü a xütjü e Jesús nu ja mi ma'a.

11

Jesús entra en Jerusalén

1 Nuc'ua o zät'äji a Bettagé 'ñeje a Betania a jmi c'e t'eye c'ü ni chjü Olivos; ya mi ngue ro zät'äji a Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'ua yeje c'o o discípulo. **2** Cjanu o xipjivi:

—Mëvi cja ne jñiñi nu järä a xojñi. 'Ma rí sät'ävi nu, rí chöt'üvi 'na burru c'ü 'nünt'ü, nu c'ü dya cjó be chägä. Rí xäpcävi, jo rrí sijivi. **3** Nu 'ma cjó c'o ra dyönnç'üvi: “¿Jenga in xäpcävi ne burru?”, ra 'ñents'evi, nu'ma, rí xipjivi a cjava: “Ngue c'ü ín

Jmugöji c'ü ni jyodü; pero jo rá ñ e socüts'ütjojme", rí 'ñembevi c'o.

⁴ O mëvi c'ua, o chöt'üvi c'e burru. Mi 'nünt'ü a jmi 'na ngoxtji nu ja mi cjogü 'na 'ñiji. O xäpcävi c'ua. ⁵ Nu c'o mi cärä nu, bübü c'o o xipjivi:

—¿Pje na cjaguevi? ¿Jenga na xäpcävi ne burru?

⁶ Anguezevi o ndünrüvi c'ua ja nzi va xipjivi e Jesú. Nguec'ua va jyèziji o mëvi c'ua. ⁷ O sijivi c'ua c'e burru cja e Jesú. Cjanu o ngäsp'ävi c'o mi tjejëvi cja xütjü c'e burru. Nuc'ua o chägä c'ua e Jesú.

⁸ Ma puncjü nte c'o mi pöji. Dyaja c'o mi xñ'mi o bituji cja c'e 'ñiji; dyaja c'o mi ocü o dyëza mi xñ'p'ñji.

⁹ C'o nte c'o mi ot'ü a xojñi, 'ñe c'o ma bëpja, mi mapjüji mi mamaji:

—Me na jo nu va ñejë nu o 'ñeme Mizzhocjimi ra mandazüji. ¹⁰ Me na jo c'ua ja rgá manda nu; ra manda c'ua ja nzi va manda ín mboxtitaji e David. Me na nojo Mizzhocjimi.

¹¹ Nuc'ua o zät'ä e Jesú a Jerusalén. O cjogü c'ua a mbo cja c'e templo. O nu'u texe c'o mi cjaji nu. Ya mi nzhä'ä, ngue c'ua o mbedye nu o ma a Betania. O möji c'o doce o discípulo.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

¹² Nuc'ua c'ü na jyas'ü, o mbedyeji a Betania o möji a Jerusalén, ya mi sant'a e Jesú. ¹³ O jñanda c'ua na jë mi 'ne'e 'na za'a c'ü mi ngue higo c'ü mi cans'a o xi. O ma nu'u cjo ri quis'i c'e higo. 'Ma o zät'ä cja c'e higo, o chöt'ü mi ngueextjo o xi c'o mi cans'a; na ngueje dya mi ngueje o pa'a c'o quis'i o higo. ¹⁴ O mama c'ua e Jesú o xipji c'e higo:

—Dya cja ra nguis'its'ü c'ü cjó ra zi'i, embe. O dyärä c'o o discípulo.

Jesús purifica el templo

¹⁵ O zät'äji c'ua a Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo cja c'e templo, cjanu o pjongü a tji texe c'o nte c'o pje nde ma pö, 'ñe c'o pje nde ma tõmü nu. Xo o tunbü c'o o mexa c'o mi pötü o merio, 'ñe c'o o silla c'o mi pö o mbaro. ¹⁶ Y dya mi jëzi cjo pje ro ndunü a mbo cja c'e templo. ¹⁷ O xöpü c'ua c'o nte, o xipjiji:

—Ya t'opjü a cjava: “Nu ín nzungö ngue ngumü c'ua ja ra dyötü Mizhocjimi yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü”, eñe o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'ejí na cjapcütjöji nu ín nzungö nza cja 'ma ri ngue o ngumü o mbë'ë c'ua ja tsjöjöji, embeji c'o.

¹⁸ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi o dyäräji c'o mi mama e Jesús; nguec'ua mi jodüji ja rvá mbö't'üji anguezze. Anguezzeji me mi süji na ngueje texe c'o nte me mi mäjä ma dyäräji c'o jña c'o mi mama e Jesús. ¹⁹ Nuc'ua c'ü nzhä'ä o mbedye e Jesús 'ñe c'o o discípulo cja c'e jñiñi.

La higuera se seca

²⁰ Nuc'ua 'ma o cjogüji c'ü na jyas'ü o jñandaji c'e higo; ya vi dyot'ü na jo texe. ²¹ O mbeñe c'ua e Pedro 'ma ot'ü o nuji c'e higo; o mama c'ua o xipji e Jesús:

—Xöpüte, jñanda ne higo nu i xipji c'ü dya cja ro nglis'i, ya o dyot'ü.

²² O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Ni jyodü rí jñunt'ü in mü'büji ra dya'c'üji Mizhocjimi c'ua ja nzi gui dyötüji. ²³ Na cjuana rí xi'ts'igöji, 'ma rí jñunt'ü in mü'bügueji c'ü ra zädä c'ü in mangueji, y 'ma dya rí yembeñoji, ra

sö rí xipjiji ne t'eje nu: "C'ueñe c'ua, ma so'o cja ne ndeje", rí 'ñembeji. Ra tsja c'ua, c'ua ja gui mangueji. ²⁴ Nguec'ua rí xi'ts'igöji, texe c'o pje nde rí dyötüji Mizhocjimi, rí jñunt'ü in mü'bügueji c'ü ya o dya'c'üji Mizhocjimi c'ü í dyötüji. Nuc'ua ra zädä a cjanu. ²⁵ Ma in ötüji Mizhocjimi, ni jyodü rí perdonaoji 'ma cjó pje o tsja'c'eji. Ngue c'ua c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e xo ra perdonaots'üji in nzhubügueji. ²⁶ Pero 'ma dya rí perdonaogueji c'ü cjó pje cja'c'üji, dya xo ra perdonaots'üji in nzhubüji 'ma, c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e.

La autoridad de Jesús

²⁷ O zät'äji c'ua a Jerusalén. 'Ma mi nzhodü e Jesús a mbo c'e templo, o ëjë c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o tita, o säjäji cja o jmi e Jesús. ²⁸ O dyönüji:

—Nu'tsc'e rí xitscöjme pje pjë'tsc'e nguec'ua in cjague yo. ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

²⁹ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnç'ügöji 'naja t'önü. 'Ma rí xitscöji c'ü rá önnç'üji, xo rá xi'tsc'öji 'ma c'ü pje pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo. ³⁰ ¿Cjó o 'ñeme e Juan mi jichi yo nte cja ndeje? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte? Xitscöji xää, embeji.

³¹ Anguezeji mi pötü ma mamaji c'ua:

—'Ma rá mamaji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji: “¿Jenga dya í 'ñejmegueji 'ma c'ü mi xi'ts'iji e Juan?”, ra 'ñenzgöji. ³² Y 'ma rá mamaji ngueje yo nte c'o o 'ñeme e Juan, dya xo ra sö, eñeji ma mantsjëji.

Na ngueje mi sūji yo nte pje c'o ro tsjapüji. Na ngueje yo nte mi ejmeji na cjuana mi profeta e Juan. ³³ O ndünrrü c'ua anguezeli o xipjiji e Jesús:

—Dya rí pārāgöjme cjó 'ñeme e Juan, eñeji.

Xo o ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo.

12

El ejemplo de los trabajadores malvados

¹ Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o nte, o xipjiji 'na ejemplo:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi tjë 'na juajma. O ngant'a o uva cja c'ü ə juajma, cjanu o ngot'ü c'ua. Cjanu o dyö'bü nu ja ro yödüji c'o uva. Cjanu o ndä's'ä c'ua 'naja ts'ingumü nu ja ro mimi c'ü ro mbörü cja c'e juajma. Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jẽ. ² Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, cjanu o tsja c'e lamu o ndäjä 'naja ə mbëpjì o ma'a nu ja mi pëpji c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca. ³ Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva o zürüji c'e mbëpjì c'ü cja vi säjä. O mbäräji c'e mbëpjì; cjanu o pjongüji. Dya pje unüji. ⁴ Nuc'ua c'e lamu o ndäjä c'ua c'ü 'naja ə mbëpjì. 'Ma o zät'ä nu ja mi pëpji c'o uva, o s'onbüji ə ñi'i; me co tsjapüji na s'o. ⁵ Nuc'ua c'e lamu cjanu o ndäjä c'ua c'ü 'naja ə mbëpjì. Nuc'ü, o mbö't'üji c'ü. C'e lamu xe o ndäjä na puncjü c'o dyaja ə mbëpjì. Pero c'o mi pëpi c'o uva, nde o tsjapüji na s'o. Dyaja c'o o mbäräji; dyaja c'o o mbö't'üji.

⁶ 'Nu c'e lamu, xe mi büntjo 'naja c'ü xe ro ndäjä. Mi ngueje nu t'i'i c'ü me mi s'iya. O ndäjä c'ua c'e

t'i'i. O mama c'e lamu: "Nu nu ín ch'igö, ra dyätäji nu." ⁷ Pero 'ma o zät'ä c'e t'i, c'o mi pëpi c'o uva o pötva mamaji: "Nujnu, ngueje nu ra zopcüji ne juajma ra tsjapü ə tsjaja. Mö rá pö't'üji ngue c'ua rá cjapcöji ín tsjacjöji ne juajma", eñeji. ⁸ Nuc'ua o zürüji c'e t'i. O mbö't'üji. Cjanu o pjongüji ə cuerpo cja c'e juajma.

⁹ Xe sido o ña e Jesús o xipjiji:

—¿Cjo in pärägueji pje ra tsja dya c'e lamu? ¿Pje ra tsjapü c'o pëpi c'o uva? C'ü ra tsja, ra ē mbö't'üji. Nuc'ua cja rron unü o media c'o 'ñaja nte ra mbëpi c'o uva.

¹⁰ ¿Cjo dya i xörüğueji c'o ya t'opjü? Je mama a cjava c'o:

Nu c'e ndojo c'ü dya ne c'o mi jäbä c'e ngumü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja squina c'ü.

¹¹ Ngueje Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü o tsja a cjanu.

Nguec'ua me rí cijñiji jenga va tsja a cjanu, eñe ə jña Mizhocjimi.

¹² Nuc'ua mi jodüji ja rvá zürüji e Jesús. Na ngueje 'ma o mama e Jesús c'e ejemplo, o mbäräji c'ü mi nguetsjë anguezeeji vi jyëtsiji c'o mi pëpi c'o uva. Pero dya zürüji na ngueje me mi süji c'o nte. O jyëziji c'ua, o möji.

El asunto de los impuestos

¹³ Nuc'ua o ndäjäji c'ua cja e Jesús, ja nzi o fariseo 'ñe c'o político c'o mi tjünt'ü a xütjü e Herodes. Ro ma tsjapüji tönü e Jesús. Ro dyäräji c'ua, xama pje c'o ro mama anguez, ngue c'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi. ¹⁴ O zät'äji cja e Jesús o xipjiji:

—Xöpüte, rí pārāgōjme c'ü na cjuana c'ü in mangue. In xöpügue c'ü na cjuana ja ga cja o 'ñiji Mzhocjimi. Dya cjó in sūgue rí zopjü, na ngueje dya in cjapque ngüenda zö pje ri pjëzhi 'na nte. Nguec'ua rí xitsijme pje in cjijñigue, ¿cjo na jo rá cjöt'üji o contribución c'ü örü e rey César o maxque jiyö?, eñeji.

¹⁵ Pero e Jesús ya xmi pātpā c'ü ma s'o c'o mi mbeñei. Nguec'ua o xipjiji:

—¿Jenga chaque in önnüji? Jñüncüji 'na merio ngue c'ua rá nu'u.

¹⁶ O ma jünpüji c'ua 'naja merio. Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—¿Cjó o ñi nu cuat'ü ne merio 'ñe cjó o tjü nu juns'ü?

O ndünrrüji c'ua o mamaji:

—Ngueje e César.

¹⁷ O ndünrrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mzhocjimi, rí unüji Mzhocjimi, eñe e Jesús.

Me co nguijñiji c'ua c'ü vi ndünrrü e Jesús.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ C'o saduceo mi mamaji c'ü dya ra sö ra te yo aña. O säjä c'ua ja nzi anguezeji cja e Jesús o dyönüji:

¹⁹ —Xöpüte, e Moisés o dyopjü cja ín leygöji, 'ma cjó c'o ra ndü, 'ma dya be 'ñeji t'i c'ü nu su, nu'ma, c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndü, je ngue o tjü c'ü ra jñusp'üji c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü.

²⁰ Mi bübü yencho bëzo c'o mi cjuarma. 'Naja anguezeji o chjüntü pero o ndü, dya 'ñeji t'i c'ü nu

su. ²¹ Nuc'ua c'ü na yeje o cjuarma xo chjüntüvi c'e ndixü. Xo ndütjo, dya 'ñejui t'i. Je xo va cjatjonu c'ü na jñi. ²² Nde va cjatjoji c'ua nza yenchoji. O chjüntüji c'e ndixü nza texeji. Y o ndüji, dya 'ñeji t'i. Cjanu o ndü c'ua c'e ndixü. ²³ Nguec'ua rí önnç'üjme, 'ma ra te c'o añima, ¿cjó ngue c'ü ra tsjapü nu su nza yenchoji? Na ngueje nza yenchoji nde o tsjapüji o suji, eñe c'o saduceo.

²⁴ O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—In jyopüji na ngueje, dya in unnc'eji ngüenda pje ne ra mama o jña Mizhocjimi; dya xo in pärägueji ja ga cja c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. ²⁵ Yo nte chjüntüji. Xo 'ñe c'o o t'iji, chjüntpüji. Pero 'ma ra te'e c'o añima, dya cja ra chjüntüji a cjanu. Na ngueje ri chjéntjoji nza cja c'o o anxe Mizhocjimi c'o cárã a jens'e. ²⁶ Exi 'märätjo cja o jña Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, c'ü ra te c'o añima. ¿Cjo dya i xorügueji c'e pasaje nu ja mama c'ü mi tjë c'e bidyi? O dyopjü e Moisés ja va zopjü Mizhocjimi. O mama a cjava Mizhocjimi: "Nguezgö o Mizhocjimi e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob." ²⁷ Mizhocjimi dya ngue o Mizhocjimi c'o añima, ngue o Mizhocjimi c'o bübüütjo. Nguec'ua exi 'ñetsetjo, zö ya ndü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero bübüütjoji y ra tetjoji. Nu'tsc'eji me in jyopüji, dya in cijñiji na jo, eñe e Jesús.

El mandamiento más importante

²⁸ O säjä c'ua 'naja c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi o dyärä 'ma mi söji o jña'a, y o mbärä vi ndünrü na jo e Jesús. O chëzhi c'ua cja o jmi e Jesús, o dyönü:

—¿Ja ngue c'ü xenda ni muvi c'o o ley Mizhocjimi?

29 O ndünrrü c'ua e Jesús o xipji:

—C'ü xenda ni muvi c'o ə ley Mizhocjimi je mama a cjava: “Dyäräji, nu'tsc'eji in menzumüji a Israel. Mizhocjimi c'ü ngueje in Jmugöji, 'natjo c'ü. **30** Nguec'ua rí ñegueji Mizhocjimi co texe in mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe in pjeñoji, 'ñe co texe c'ü na zë'ts'iji.” Nujnu nguejnu xenda ni muvi yo ə ley Mizhocjimi. **31** C'ü na yeje ə ley Mizhocjimi, chjëntjovi nu cja ró xi'ts'iji. Je mama a cjava: “Rí s'iayaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iayatsjëgueji”, eñe Mizhocjimi. Ojtjo xe 'naja ə ley Mizhocjimi c'ü xenda ni muvi nza cja yo.

32 Nuc'ua o mama c'e bëzo c'ü mi xöpü ə ley Mizhocjimi:

—Xöpüte, na cjuana c'ü in mangue. 'Natjo Mizhocjimi. Dya bübü xe 'naja c'ü ri Mizhocjimi. **33** C'ü rá neji Mizhocjimi co texe in mü'büji, 'ñe co texe in pjeñoji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe c'ü na zëtsiji, y rá s'iayaji in minteji c'ua ja nzi rgá s'iayatsjëji, ngue c'o xenda ni muvi. Xenda ni muvi que na ngueje texe c'o animal c'o rá pö't'üji cja rron tjü'tp'üji Mizhocjimi, 'ñe c'o pje nde rá unüji.

34 Nuc'ua 'ma o dyärä e Jesús vi ndünrrü na jo c'e bëzo, o xipji c'ua:

—Dya nda bë'ts'i c'ü ra tsja'c'ü ə t'its'ü Mizhocjimi c'ü manda texe.

Nuc'ua dya cjó cja rezga pje xe ro dyönü e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

35 E Jesús ma xöpü c'o nte cja c'e templo o xipjiji:

—C'o xöpü ə ley Mizhocjimi mamaji e Cristo ri mboxbëche cja e David. **36** Maco nguetsjë e David

o mama a cjava 'ma o 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizophjimi:

Mizophjimi o zopjü c'ü ín Jmugö o xipji:
“Mimi cja ín jodyëgö. Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chöpü yo nuc'ü na ü”, eñe Mizophjimi.

³⁷ E David o nädä e Cristo o mama: “Ngue ín Jmugö”, eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxxbëche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o Jmu?

C'o nte c'o mi ärä, ma puncjüji. Me mi mäjä ma dyäräji c'o mi mama e Jesús.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ E Jesús 'ma ma xöpüji o xipjiji:

—Rí pjötpüji ngüenda cja yo xöpü o ley Mizophjimi. Anguezeli cjapüji na nooji ga nzihodüji na maja o bituji. Me xo neji cjó ra mbësp'iji t'ecjañumü rgá zenguaji cja o chöjmü.

³⁹ 'Ma pöji cja nitsjimi, me juajnuji o lugar c'o na jo ja ra mimiji. Y'ma cjaji mbaxua, me xo juajnüji o lugar c'o me na jo. ⁴⁰ Anguezeli jünbüji c'o pë's'i c'o ndixü c'o ya 'nanxü. Pero me cjapüji na joji; me mezhe ga dyötüji Mizophjimi. Nguec'ua Mizophjimi ra tsjapü xenda ra sufridoji que na ngueje 'ma dya ri xöpüteji.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ 'Na nu pa e Jesús o mimi a mbo c'e templo a jmi cja c'e ts'icaja nu ja mi mbeñei Mizophjimi. O jñanda c'o nte mi junt'üji o merio cja c'e caja. Na puncjü c'o rico mi junt'üji na puncjü merio. ⁴² Xo o ejë 'na 'nanxü c'ü dya pje mi pë's'i, o ë jñunt'ü yeje ts'imerio; mi ts'iquëtjo mi muvi c'o. ⁴³ Nuc'ua

e Jesús o ma't'ü o discípulo ro chëzhiji cja o jmi, o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'ts'iji, nu e 'nanxű, nu dya pje pë's'i, nu c'ü o jñunt'ü nu, xenda ni muvi a jmi Mizhocjimi, que na ngue c'o o dyüt'ü yo dyaja.
44 Na ngueje anguezeli o mbeñeji Mizhocjimi o unüji c'o vi mboncjü. Nu ne ndixű nu dya pje pë's'i, o unü texe c'o rví ma ndõmü pje ro zi, eñe.

13

Jesús dice que el templo será destruido

1 Nuc'ua 'ma ya mi mbedye e Jesús cja c'e templo, o mama c'ua 'naja c'o o discípulo:

—Xöpüte, jñanda yo ndojo, me na zö yo. Me na jo va dyät'äji ne templo.

2 O ndünru c'ua e Jesús o xipji:

—Nujyo **in** jandaji va cja ne templo, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

3 Nuc'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos c'ü tsjinch'ivi a jmi c'e templo; o mimi c'ua nu. Nuc'ua e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Andrés o dyönütsjëji e Jesús c'ü dya cjó ro dyärä, o mamaji:

4 —Xitscójme jinguä ra zädä yo. ¿Pje ma señal c'ü rá jandajme ngue c'ua rá päräjme 'ma ya ri ngue ra zädä yo?

5 Cjanu o ndünru c'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ra dyon'c'üji. **6** Na ngueje ra ējē na puncjü c'o ra jñüncügö **in** chjü, ra mamaji ngueje Cristo anguezeli, ngue c'ua ra dyonpüji na puncjü yo nte.

⁷ 'Rí dyäräji ri cjaji o chū. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chū. Dya rí sūgueji, na ngueje ni jyodü ra zädä a cjanu. Pero dya be ra nguins'i ne xoñijõmü.

⁸ Na ngueje yo ndajñiñi ra pötü rgá chūji yo nu mindajñiñiji; xo nzitjo c'o jmu ra pötü rgá chūji c'o nu mijmiji. Na puncjü c'ua ja ra mbíñi na zëzhi ne xoñijõmü, 'ñe c'ua ja ra zöji o tijimi. Nujyo nguejyo rguí mbürü ra sufridoji yo.

⁹ 'Nu'tsc'eji, rí pjötpüji na puncjü ngüenda, na ngueje ra nzhöc'ügueji nu ja ra jñün'c'üji ngüenda. Ra dyëts'iji nu cja c'o nitsjimi. Ra zints'iji cja yo rey 'ñe yo gobernador na ngue c'ü ri ejmezüji y ri nänngäji ín chjügö. 'Ma ra zints'iji a cjanu cja c'o pje pjëzhi, ra sö rí xipjiji ja cjazgö. ¹⁰ Texetjo cja ne xoñijõmü ri cárä c'o ra zopjü yo nte ra xipjiji o jña Mizophjimi, ra xipjiji ja ga manda. Nu'ma, ngue 'ma ya ra nguins'i ne xoñijõmü. ¹¹ 'Ma ra zints'iji cja c'o pje pjëzhi, extí jñunt'ü in mü'büji c'ü dya ni jyodü rí tsjijñiji ja rgui chjünrüji, ante c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. Na ngueje c'e ndajme c'ü, Mizophjimi ra dya'c'üji o jña c'ü rí mangueji. Na ngueje dya ngue'tsc'eji rí ñaji; nu c'ü ra ña ngueje o Espíritu Mizophjimi. ¹² Ra zädä 'ma ri ngue nu c'o ri cjuarma ra nzhöji nu cjuarmaji c'ü ra mbö't'üji; o ri ngue nu tataji 'ñe nu nanaji ra nzhöji nu t'iji c'ü ra mbö't'üji; xo nzitjo c'o t'i ra nzhöji nu tataji 'ñe nu nanaji c'ü ra mbö't'üji. ¹³ Texe yo nte ra nuc'üji na ü, na ngueje c'ü ri ejmezügöji. Pero 'ma sido rí 'ñejmezüji texe yo pa yo ri bëbüji cja ne xoñijõmü, nuc'ua rí bëbüütjoji co Mizophjimi a jens'e.

¹⁴ 'Rí xorügueji, rí tsjapüji ngüenda yo jña yo rá xi'ts'iji. Nu c'ü me na s'o c'ü cjapü ra s'odü texe, 'ma

ya rí jñandaji c'ü je ri bübü cja c'e templo, nuc'ua nu'tsc'eki ri cäräji a Judea, rí c'ueñe rí möji cja t'eje.

¹⁵ Nu'tsc'eki ri tägäji a xes'e cja in nzungueji, extí c'ueñeji, dya pje rí chunüji c'o ri pë's'iji a mbo cja in nzungueji. ¹⁶ Nu'tsc'eki ri bünc'eki cja juajma, dya rí nzhogueji cja in nzungueji c'ü rí tsanngueji c'ü rí chëji. ¹⁷ Juejme c'o ri ndunte 'ñe c'o ri jötü o lélë c'o pa c'o. ¹⁸ Dyötüji Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rí c'ueñeji, dya ri ngue c'o pa c'o ri járä o së.

¹⁹ Na ngueje me ra sufridoji na puncjü c'o pa c'o, c'ü nunca sufridoji a cjanu ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi ne xoñijõmü. Y dya cja xe ra sufridoji c'ua. ²⁰ Pero Mizhocjimi ra tsjapü c'ü dya nda ra mezhe c'o pa c'o ra sufridoji, ngue c'ua dya ra chjorü texe c'o nte. Ra tsjapü c'ü dya ra mezhe c'o pa c'o, na ngue ri cärä o nte Mizhocjimi c'o ya juajnü.

²¹ 'Nuc'ua 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji: "Je bünc'ua e Cristo" o "Je bübü nu e Cristo", ra 'ñents'eki, dya rí creogueji c'ü xi'tsc'eki a cjanu. ²² Na ngueje ra ëjë c'o ra tsjapü ri nguejeji e Cristo. Xo ra ëjë c'o ri cjapü profeta, ri cjapü ri ñaji o jña Mizhocjimi, ra 'ñe jíchiji señal yo nte. Y ra tsjaji c'o me na nojo c'o ra jñanda c'o nte. Ra tsjaji a cjanu, ngue c'ua 'na xo ra sö ra dyonpüji c'o ya juajnü Mizhocjimi. ²³ Nguec'ua extí xi'ts'iji dya, ante c'ü ra zädä c'o pa c'o; ngue c'ua rí pjötpüji ngüenda.

Comó vendrá el Hijo del Hombre

²⁴ 'Nuc'ua 'ma ra nguarü ra sufridoji c'o pa c'o, ra bëxõmü e jyarü. Y dya ra 'ñetse e zana. ²⁵ Ra jyäbä yo seje. Y ra 'ñünü nujyo na zëzhi a jens'e. ²⁶ Nuc'ua ra jñandgagöji nutscö rvá ëcjö cja Mizhocjimi. Ra

jñandgöji rva ëcjö cja ngõmü, ra jñandgöji c'ü me rrä zëtsi 'ñe me rrä zözü. ²⁷ Nuc'ua rá täjägö c'o ín anxe c'o cãrã a jens'e ra ë jmutüji c'o ró juajnü c'o ri cãrã texe cja ne xoñijõmü.

²⁸ 'Nu'tsc'eji rí unüji ngüenda yo za yo xiji higo. 'Ma ya ra dogü, 'ma ya pjürü peje o xi, in pärägueji ngue 'ma ya ra paja ne xoñijõmü. ²⁹ Je xo rga ciatjonu, 'ma ríjñandaji c'ü ya ra zädä yo rí xi'tsc'öji, rí pärägueji 'ma c'ü ya ra nguins'i ne xoñijõmü. ³⁰ Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'o ri cãrã c'o pa c'o, dya ra ndü texe c'o, hasta 'ma cja ra zädä texe yo rí xi'tsc'öji. ³¹ Ra nguarü e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, pero nín jñagö nunca ra nguarü nu.

³² 'Dya cjo pärä pje ma pa, ni pje ma ndajme 'ma ra zädä c'o, ni xo ri pärä c'o o anxe Mizophjimi, ni xo ri pärägö nutscö o T'izgö Mizophjimi. Nguextjo mi Tatagö c'ü pärä.

³³ 'Pjötpüji ngüenda; chepquegöji; sido rí dyötüji Mizophjimi, na ngueje dya in pärägueji jinguã ra zädä c'e pa'a c'ü. ³⁴ Rí chjëntcjöbe nza cja 'na bëzo c'ü ri ngue o cjaja 'na ngumü c'ü ro ma na jë. O zojnü c'o o mbëpji, o xipjiji c'o bëpji c'o ro tsjaji nzi 'najaji. C'e mböngeoxtji o xipji c'ü ro mbörü, dya ro ïjí. ³⁵ Nguec'ua rí xi'ts'iji rí chepquegöji na ngueje, dya in päräji ja hora rá ëcjö na yeje. Dya in päräji cjo ya ri nzhä, o cjo ya ri ndexõmü, o cjo ri ngue 'ma huë o chare, o cjo ya rguí jyas'ü. ³⁶ Rí chepquegöji na ngueje 'nandga ëcjö, 'na rá ë tòc'üji rrü ïjítjoji. ³⁷ Nujyo rí xi'ts'iji, rí xipjigö texe, sido rí chepquegöji.

Conspiración para prender a Jesús

¹ Ya mi bëzhtjo yepa ro zädä c'e mbaxua c'ü ni chjū Pascua, 'ma mi siji o tjõmëch'i c'o dya mi bãns'ä. C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü q ley Mizhocjimi mi jodüji ja rvá zürüji e Jesús c'ü dya cjó ro mbärä, ngue c'ua ro mbö't'üji. ² Mi mamaji:

—Dya ra jogü rá sürüji cja ne mbaxua; 'na ra huëñi yo nte ra tsja q dyéji, eñeji.

Una mujer unge a Jesús

³ 'Ma mi bübü e Jesús a Betania nu cja q ngumü e Simón c'ü mi sö lepra, o säjä c'ua 'na ndixü nu ja mi bübü e Jesús, ma tū 'na botia ndojo c'ü mi po'o c'o me ma jo ma jyärrä. Me mi muvi na puncjü merio c'ü. O mbärä c'e botia, cjanu o xisp'i q ñi e Jesús 'ma ya ma jü cja mexa. ⁴ C'o mi cärä nu, bübü c'o o üdü. O pötva mamaji:

—Jenga o tsja a cjanu? O nda pjödü ne perfume nu me na jo ga jyärrä. ⁵ Mi sö ro bö'ö nu, ro cjogü jñi mil mbëxo nu. C'o merio c'o, ro sö ro ch'unü yo dya pje pë's'i, eñe c'o.

Mi ünmbüji c'e ndixü, mi huench'iji.

⁶ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jyëziji. Jenga na huench'iji ne ndixü nu? Me na zö nu o tsjacü nu. ⁷ Nu'tsc'eji, xe rí mintcjeji nujyo dya pje pë's'i, nguec'ua 'ma rí ñegueji, ra sö rí pjös'üji. Pero nutscö ra zädä 'ma dya cja rá bünc'ö a ndetsc'eji. ⁸ Ne ndixü nu, o tsja nu c'ü o sö o tsja. Ya xisquigö ín cuerpo nujyo na jo ga jyärrä, ngue nu ya na segurao c'ü rguí dyögüzügöji. ⁹ Na cjuana rí xi'tsc'öji, texe cja ne xoñijõmü c'ua ja ra zopjüji yo nte ra xipjiji ja ga cjazgö, nde ra nädäji nu o tsja ne

ndixü nu, ngue c'ua ra mbeñeji nu o tsjacü, eñe e Jesús.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ E Judas Iscariote c'ü mi ngueje 'naja c'o doce o discípulo e Jesús, o ma cja c'o ndamböcjimi o ma xipjiji c'ü ro nzhö e Jesús. ¹¹ Nuc'ua c'o ndamböcjimi me co mäjäji 'ma o dyäräji c'ü ro tsja e Judas. Anguezeji o mamaji c'ua c'ü ro ngõ't'üji e Judas. Anguez o jyodü c'ü ja rvá tsjapü ngue c'ua ro nzhö'ö e Jesús.

La Cena del Señor

¹² Ya vi zädä c'ü ot'ü pa c'e mbaxua 'ma mi siji o tjõmëch'i c'o dya mi båns'ä. Ngueje c'e pa 'ma mi jyodü ro mbö't'üji 'na ts'imë c'ü rví pjongüji c'e mbaxua. C'o o discípulo e Jesús o xipjiji:

—Ja ngue c'ua in ne rá ma ät'äjme o jñõnü c'ü rí sigue rgui süpü ne mbaxua?

¹³ Nuc'ua e Jesús o ndäjä yeje c'o o discípulo, o xipjivi:

—Mëvi cja c'e jñiñi. 'Ma rí sät'ävi nu, rí chjëji 'na bëzo c'ü ri tunü 'na xäjnä ndeje. Rí chjünt'üvi a xütjü c'e bëzo. ¹⁴ Nu ja ra cjogü anguez e xipjivi c'e bëzo c'ü menzumü nu: "C'ü rvá ëcjöbe, mama c'e xöpüte, ja bübü c'e cuarto nu ja ra mimi co c'o o discípulo ra ziji c'ü rguí züpüji ne mbaxua?" Je rga cjanu rgui xipjivi c'e menzumü. ¹⁵ Nuc'ua anguez e ra jí'ts'ivi 'na jyäxcumü c'ü na nojo c'ü ya bübü texe c'o ni jyodü. Ngueje nu rí dyät'ävi o jñõnü c'ü rá siji, eñe e Jesús.

¹⁶ Anguezevi o mëvi c'ua cja c'e jñiñi, o chöt'üvi c'ua ja nzi va xipjivi. O dyät'ävi c'ua o jñõnü c'o ro ziji rvá züpüji c'e mbaxua.

17 Nuc'ua c'ü nzhä o möji e Jesús co c'o doce o discípulo. **18** O mimiji cja mexa. 'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'ts'igöji, bübü 'najats'ügueji nu va rrä siji o xëdyi c'ü ra nzhögügö cja o dyë c'o ra mbötcü, embeji.

19 Anguezeli 'ma o dyäräji a cjanu, me go ndumüji c'ua. O mbürü o dyönüji e Jesús nzi 'naja anguezeli:

—¿Cjó je ngueje c'ü, cjo nguetscö?

20 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Ngueje 'najats'ügueji in doceji c'ü je tü'bü o xëdyi co nuzgö cja ne mojmü nu rrä sigöji, ngue c'ü ra nzhögügö c'ü. **21** Nutscö rvá ēcjö cja Mizhocjimi, ra mbötcüji c'ua ja nzi ga t'opjü. Pero juejme ne bëzo nu ra nzhögügö. Xenda rvá jo c'ü dya ro jmus'ü ne bëzo nu; me ra sufrido na puncjü nu.

22 'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, o jñü 'naja tjõmëch'i e Jesús, o unü na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënmbi c'ua c'o o discípulo, o xipjiji:

—Jñü'üji ne tjõmëch'i nu rrä xëñc'iji, rí si'iji. Nu-jnu ngue ín cuerpagö nu.

23 Cjanu o ndës'i c'ua c'e vaso. O unü na pöjö Mizhocjimi, cjanu o unü c'o o discípulo. O ziji c'ua texeji. **24** O mama e Jesús o xipjiji:

—Nujnu ngue ín tsjigö nu. Na ngue c'ü rga pjödögö ín tsji rá tügö, Mizhocjimi ra tsja dya, c'ua ja nzi va mama ra tsja; ra perdonao dya o nzhubü na puncjü o nte'e. **25** Rí xi'tsc'öji, ndeze dya, dya cja xe rá sigö o ndeje o uva hasta 'ma cja ra zäda c'ü rá mandagö, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Cja rá sigö 'ma c'o cja dadyo, eñe e Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

26 'Ma o nguarü o tōjōji 'na himno, o mbedyeji o möji cja c'e t'eye c'ü ni chjū Olivos. **27** E Jesús o xipjiji c'ua:

—Texets'ügueji nde rí xõgüji ne xõmü dya, na ngue c'ü ra tsjacügöji dya. Na ngueje ya t'opjü a cjava: “Nuzgö rá pö't'ügö c'e mbörü. Nuc'ua c'o ə ndëncjhürü ra mböt'ü c'o”, eñe c'ü t'opjü. **28** Pero 'ma ya rá tegö a nde cja c'o añima, ot'ü rá magö a ma a Galilea, ngue c'ua 'ma rí sätc'eji nu, ya rva bünc'ö nu.

29 O ndünrrü c'ua e Pedro o xipji:

—Zö texe ra jyëtsc'igueji, pero nuzgö dya rá jëtsc'igö, eñe.

30 E Jesús o ndünrrü c'ua o xipji:

—Na cjuana rí xi'tsc'ö, dya be ri huë'ë na yeje o chare ne xõmü dya, 'ma ya na jñi rgui tsädä c'ü dya in pääcägö.

31 Xenda o mama na zëzhi c'ua e Pedro:

—Jiyö. Zö rá tügö co nu'tsc'e, pero dya pje rá cädägö c'ü rgá pâ'c'ö, eñe c'ü.

Xo nde va mantjo c'ua texe c'o discípulo.

Jesús ora en Getsemaní

32 O möji c'ua nu ja ni chjū Getsemaní. Nuc'ua e Jesús o xipji c'o ə discípulo:

—Mimiji va; rá ma ötügö Mizhocjimi, eñe.

33 Nuc'ua e Jesús o zidyi e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. O mbürü o ndumü c'ua e Jesús, y me mi cjijñi na puncjü. **34** Nuc'ua o xipjiji:

—Me ndumü ín mü'bögö, rí sö ra mbötcügö c'ü rgá sentiogö. Chepqueji va, dya rí lji, eñe e Jesús.

³⁵ Xe ma c'ua xe ts'iquë a ma xojñi, o ndüne a jõmü, o dyötü Mizhocjimi, 'ma ro sö, ro cjogütjo c'ü dya ro zädä c'ü ro tsjapüji c'e hora. ³⁶ O mama:

—Mi Tatats'ügö. Sö rí tsjague texe. Tsjapü ra cjogü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufridogö. Pero dya rí tsjague c'ua ja nzi rgá negö; tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe.

³⁷ O nzhogü c'ua e Jesús nu ja mi cãrã c'o jñi o discípulo; o chöt'ü ya nde vi ījítjo c'o. E Jesús o xipji c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e Simón, ¿cjo in īcje? ¿Cjo dya mi sö ri chepque 'na hora c'ü dya rvi īcje?

³⁸ Cjanu o xipjiji texeji:

—Dya rí ījíji. Dyötqueji Mizhocjimi ngue c'ua dya rí dyätäji c'ü dya jo. Cja in mü'büji, na cjuana in ne rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi; pero in cuerpoji ya mbo o cuë yo.

³⁹ Nuc'ua o ma na yeje e Jesús; o ma dyötü Mizhocjimi. O mama c'o jña c'o vi mama 'ma ot'ü.

⁴⁰ O nzhogütjo na yeje; o chöt'ü ya nzhogü cja Mizhocjimi, ya ra nzhögüji cja dyë c'o nte c'o cja c'o na s'o. ⁴¹ O nzhogü c'ua c'ü na jñi, o xipjiji:

—¿Cjo ya in īcjeji 'ñe ya in söyaji? Ya na jo dya. Ya zädä ne ndajme. Nutscö rvá ēcjö cja Mizhocjimi, ya ra nzhögüji cja dyë c'o nte c'o cja c'o na s'o. ⁴² Ya rí ñangaji dya. Ya va säjä nu ra nzhögügö. Mö rá chjëji.

Llevan preso a Jesús

⁴³ 'Ma xe ma ñia e Jesús, o säjä e Judas c'ü mi ngue 'naja c'o doce discípulo. Ma dyoji na puncjü nte c'o vi ndäjä c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü

o ley Mizhocjimi, 'ñe c'o tita, ma jünji tratjëdyi 'ñe ngarrote. ⁴⁴ E Judas c'ü ro nzhö e Jesús, ya vi xipji a cjava c'o nte c'o mi pöji:

—Nu c'ü rá tjünegö, ngue c'ü in jodügueji c'ü. Nguec'ua rí pënh'iji na jo c'ü, c'ü dya ra c'ueñe, empji.

⁴⁵ Nuc'ua e Judas 'ma o säjä, exco chëzhi a jmi e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín xöpütets'ügö.

Jo ni ndüne c'ua a jmi. ⁴⁶ Nuc'ua c'o nte exco pënh'iji c'ua e Jesús ngue c'ua ro zidyiji.

⁴⁷ Nuc'ua 'naja c'o mi dyoji e Jesús o ngübü c'ü o tratjëdyi, o jñüpü c'ü ngö 'naja c'o c'ü mbëpjì c'ü mi mero ndamböcjimi. ⁴⁸ E Jesús o xipjiji c'ua:

—I pedyeji cja c'in jñiñiji va ë súcöji nza cja 'ma ri nguezgö 'na mbë, va jünji in chjëdyiji 'ñe in ngarroteji. ⁴⁹ Pamü mi cärägöji cja c'e templo mi xö'c'üji, maco dya mi pënhguigöji 'ma. Pero ya va sädä yo, ngue c'ua ra zädä c'ü o dyopjü c'o profeta cja o jña Mizhocjimi, embeji.

⁵⁰ Nuc'ua texe c'o discípulo o c'ueñeji o zogüji e Jesús.

El joven que huyó

⁵¹ Pero mi bübü 'naja t'i c'ü mi tjünt'ü a xütjü e Jesús. Nguetjo 'na manta mi tjejë c'e t'i. C'o nte o pënh'iji. ⁵² Pero c'e t'i o mbägä c'ü o manta. O cjuañi, o matjo manguerga.

Jesús delante de la Junta Suprema

⁵³ C'o nte o zidyiji e Jesús nu ja mi bübü c'ü mi mero ndamböcjimi. Ya vi jmürü texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o ley

Mizhocjimi. ⁵⁴ 'Ma ya mi pöji, e Pedro mi bëpjatjo na jě, hasta 'ma o zät'ä nu cja c'ü o tji c'ü mi mero ndamböcjimi. O cjogü c'ua e Pedro a mbo, o ma mimi nu ja mi cärä c'o mbëpjì. Ma pa't'ü cja sivi e Pedro.

⁵⁵ C'o ndamböcjimi 'ñe c'o dyaja c'o ya vi jmürü ro jñünpüji ngüenda e Jesús, mi jodüji o testigo c'o ro mama vi tsja na s'o e Jesús, ngue c'ua ro sö ro mbö't'üji. Pero dya mi tö'tp'üji. ⁵⁶ Ma puncjü c'o mi mama vi tsja na s'o e Jesús, pero dya ma cjuana. Dya mimi yeje testigo c'o ro mama 'natjo o jñavi. ⁵⁷ O böbü c'ua o testigo c'o dya ma cjuana c'o o mama a cjava:

⁵⁸ —Nutscöjme ró äräjme ne Jesús o mama: “Rá tunbügo nu ne templo nu o dyät'ä yo nte. Nuc'ua jñipatjo rá jäbä c'ü 'naja c'ü dya ra jyäbä yo nte”, o 'ñeñe.

⁵⁹ Zo mi mamaji a cjanu, pero dya mi 'natjo o jñavi.

⁶⁰ O böbü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi a nde nu ja mi cärä c'o nte, o dyönü e Jesús:

—¿Cjo dya pje rí chjünrügue? ¿Pje in mangue co nujyo jña yo na xi'tsc'eji?

⁶¹ Pero e Jesús, dya pje ndünrü. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü na yeje o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e e Cristo c'ü ngue o T'i Mizhocjimi c'ü me na jo?

⁶² O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jägä, nguezgö. Nutscö rvá ēcjö cja Mizhocjimi, ra zädä 'ma rí jñandgöji 'ma rá mimigö cja o jodyë Mizhocjimi c'ü me na zëzhi. Rí jñandgöji rva ēcjö cja ngõmü a jens'e.

63 O üdü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi, o ts'üdü c'o o bitu c'o mi je'e c'ü, o mama:

—¿Pje xe ni jyongöji o testigo? **64** Cja i dyäräji o zadü Mizhocjimi nu. ¿Pje in mangueji?

Texeji mi mamaji mi jyodü ro bö't'ü e Jesús.

65 Nuc'ua mi bübü c'o o zosp'ü a jmi e Jesús. O ngo'tp'üji o ndö. Cjanu o ya'büji. Cjanu o xipjiji:

—Rí xitscöjme cjó ngue c'ü na yapc'ü dya.

Nu c'o policía xo o mbë'chp'iji a jmi.

Pedro niega conocer a Jesús

66 E Pedro mi büntjo nu cja c'e tji. O ejë c'ua 'naja ndixü c'ü mi pëpi c'ü mi mero ndamböcjimi. **67** Nu c'e ndixü 'ma o jñanda e Pedro c'ü ma pa't'ü cja sivi, o nguinch'i. Cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'e, xo mi dyocjevi e Jesús nu menzumü a Nazaret.

68 O ngädätjo c'ua e Pedro o mama:

—Dya rí pärägö c'ü. Dya xo rí pärägö pje pjëzhi c'ü in mangue.

O mbedye c'ua a ma tji cja c'e ngoxtji. Jo ni huë c'ua 'na chare. **69** Nuc'ua c'e ndixü c'ü mi mbëpite o jñanda na yeje e Pedro, o xipji c'ua c'ü na yeje c'o mi cárä nu:

—Ne bëzo nu, ngue 'naja o dyoji e Jesús, eñe.

70 E Pedro o ngädätjo na yeje. Dya mezhe c'ua, c'o mi cárä nu, o xipjiji na yeje e Pedro:

—Na cjuana xo ngue'tsc'e 'naja o dyoji nu, na ngueje in menzumü a Galilea; c'ua ja gui ña, exi 'mã'tc'ätjo.

71 Nuc'ua e Pedro o mbürü o ña, o mama c'ü ro zübü Mizhocjimi 'ma dya ma cjuana c'ü mi mama. O mama:

—C'ua ga mbärä Mizhocjimi, dya rí pärägö ne bëzo nu in mangueji.

⁷² Jo ni huë c'ua na yeje 'na chare. O mbeñe c'ua e Pedro c'o jña c'o vi mama e Jesús vi xipji: “Ma dya be ri huë na yeje 'na chare, ya na jñi rgui mamague c'ü dya in pácägö”, vi 'ñeñe. Me go huë c'ua e Pedro.

15

Jesús ante Pilato

¹ Nuc'ua c'ü xörü, c'o ndamböcjimi o jmürüji co c'o titá ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe c'o dyaja c'o ro jñü ngüenda. Mi pötma dyü't'üji. O jyü'tp'üji o dyë e Jesús, cjanu o zidyiji o ma nzhötüji e Pilato.

² O mama c'ua e Pilato o dyönü e Jesús:

—¿Cjo in reygue cja yo menzumü a Israel?

O ndünrrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jägä, nguetscö c'ua ja vi mangue.

³ C'o ndamböcjimi me mi ñaji ma xiji e Pilato c'ü vi tsja e Jesús na puncjü c'o ma s'o. ⁴ Nuc'ua e Pilato o dyönü na yeje o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya in tjünrrü? Maco na puncjü yo pje nde xi'ts'iji.

⁵ Pero dya ndünrrü e Jesús. Nguec'ua dya mi pärä pje ro nguijñi e Pilato.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Tsjë'ma 'ma mi cjaji c'e mbaxua, c'o nte mi ötüji c'e gobernador ro pjongü libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü. ⁷ C'o pa c'o, ma o'o a pjörü 'na bëzo c'ü mi chjü Barrabás, 'ñe c'o o dyoji. Na ngueje vi chüji c'e gobierno, y mi pö't'üji o nte. ⁸ Nuc'ua c'o nte o chëzhiji a jmi e Pilato, o dyötüji c'ü ro pjongü

libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü c'ua ja nzi ma cja tsjë'ma.⁹ O ndünrrü c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Cjo in neji rá pjongü libre nu c'ü ngue in reygueji nu'tsc'eji in menzumüji a Israel?

¹⁰ O mama a cjanu e Pilato na ngueje o unü ngüenda, c'o ndamböcjimi mi envidiaji e Jesús nguec'ua je va nzhöji c'ua anguezze. ¹¹ C'o ndamböcjimi o dyü't'üji c'ua c'o nte ro dyörüji e Barrabás c'ü ro pjongüji libre cja pjörü. ¹² O dyönü c'ua na yeje e Pilato:

—¿Pje rá cjapcö 'ma ne bëzo nu in mangueji ngue in reygueji?

¹³ Anguezzeji o mapjüji na yeje o mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi.

¹⁴ Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje na mbë c'o na s'o c'ü o tsja nu?

Pero anguezzeji xenda mi mapjüji mi mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi.

¹⁵ E Pilato mi ne ro tsjapü ro mäjä c'o nte; nguec'ua va pjongü c'ua e Barrabás. Cjanu o manda c'ua o ndas'üji e Jesús co chirrio. Nuc'ua 'ma ya o nguarü o ndas'üji, cjanu nzhöji ngue c'ua ro ma ndät'äji cja ngronsi.

¹⁶ Nuc'ua c'o xondaro o zidyiji e Jesús o cjogüji a mbo cja o palacio c'e gobernador. O jmutüji c'ua texe c'o tropa. ¹⁷ Cjanu o jyecheji c'ua e Jesús 'na bitu c'ü ma cjidobü. O dyät'äji 'na corona c'ü mi dyavo bidyi, cjanu o jñu'tp'üji a ñi e Jesús. ¹⁸ Nuc'ua o mbürü o mapjüji o mamaji:

—Nu'tsc'e o Jmuts'ügue yo menzumü a Israel, sido rí tsjague Rey, mi empji.

¹⁹ Mi ya'p'üji o ñi co 'naja xitji, cja ma zos'üji. O ndüñijömüji a jmi, mi cjapü mi t'ecjañumü ma zopjüji, me mi mbätäji. ²⁰ 'Ma o nguarü o tsjapüji burla, o ndonsp'üji c'ua c'e bitu c'ü ma cjjipobü c'ü vi jyecheji. Cja ndo nu jyecheji c'ua c'o o bitutsjë. O zidyiji c'ua nu ja ro ma ndät'äji cja ngronsi.

La crucifixión

²¹ 'Ma ya mi sidyiji e Jesús, o chjëji 'na bëzo c'ü mi menzumü a Cirene c'ü vi 'ñeje cja juajma. Nuc'ü, mi chjü Simón c'ü; mi ngueje nu tata e Alejandro 'ñe e Rufo. O tsjapüji e Simón o nduns'ü c'e ngronsi c'ü mi tuns'ü e Jesús.

²² O zät'äji c'ua, nu ja ni chjü'ü Gólgota c'ü ne ra mama: nu t'efe nu ni chjü T'ejeñinte. ²³ Nuc'ua mi unüji e Jesús ro zi o vino c'ü vi chjanbaji o mirra. Pero e Jesús dya o zi'i. ²⁴ O ndät'äji c'ua cja ngronsi. Cjanu o eñeji cjó ngue c'ü ro ngana nzi 'naja o bitu, cjanu o jyadüji c'o o bitu.

²⁵ Ya vi zünü nueve c'ü xörü 'ma o ndät'äji e Jesús. ²⁶ O cuatüji a ñi c'e ngronsi c'ü mi t'opjü, ngue c'ua ro 'märä pje vi tjünpü ngüenda angueze. Mi t'opjü a cjava: "Nujnu, o Rey yo menzumü a Israel nu."

²⁷ Nuc'ua xo ndät'äji nu, yeje mbë. 'Naja c'ü o ndät'äji cja o jodyë e Jesús, 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü. ²⁸ A cjanu o zädä c'ü t'opjü cja o jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: "Mi pëzhiji mi ngue 'naja yo cja na s'o."

²⁹ Nu c'o mi cjogü nu, me mi juant'a a ñi ma zadüji e Jesús, mi xipjiji:

—Nu'tsc'e mi mangue rvi yä'tä ne templo, y c'ü na jña nu pa ri cjuatü ri jyäbätjo na yeje. ³⁰ Rí

'ñemetsjë dya, dyagü cja ne ngronsi, mi empji e Jesús.

³¹ Xo ma cjanu ma mama c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü q ley Mizhocjimi. Me mi cjapüji burla e Jesús, mi pötma mamaji:

—Maco mamaji me o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sö ra 'ñemetsjë ra dagü cja ne ngronsi.
³² 'Ma nguejnu e Cristo nu ra manda a Israel, ra dagü dya cja ne ngronsi, ngue c'ua rá jandaji 'ñe rá ejmegöji 'ma nu.

Nuc'ua c'o yeje c'o 'natjo c'ua vi ndät'äji e Jesús, xo mi xipjivi c'o na s'o jña c'o.

Muerte de Jesús

³³ Nuc'ua 'ma ya vi zünü nisiarü, o bëxõmü c'ua texetjo cja ne xoñijõmü, hasta 'ma cja zünü jñi c'ü nzhä. ³⁴ Nuc'ua 'ma o zünü jñi c'ü nzhä, o mapjü c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?, mi eñe. C'e jña ne ra mama: Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ¿jenga i jyézguigö?

³⁵ C'o mi cärä nu, o dyäräji c'o vi mama e Jesús. Bübü anguezeli c'o o mama c'ua:

—Dyäräji, nujnu, ma'tü e Elías rguí 'ñeje a jens'e. ³⁶ Cjanu o cjuañi c'ua 'naja anguezeli, o ma cäjä 'naja esponja. Cjanu ngant'a cja vinagre, cjanu ngäsp'ä cja 'na xitji, mi unüji e Jesús ro züt'ü. O mama c'ua:

—Rá nuxäji cjo ra ëjë e Elías ra ë 'ñeme nu.
³⁷ Nuc'ua e Jesús o mapjü na jens'e, cjanu o ndü c'ua. ³⁸ Y o chödü a nde c'e manta c'ü mi cjot'ü a mbo cja c'e templo nu ja me ma sjü; exo ndöt'ü c'ü 'na lado a ndü'bü. ³⁹ C'e capitán c'ü mi xojñi cja c'o

xondaro, mi böbü a jmi e Jesús. 'Ma o unü ngüenda ja va mapjü e Jesús cjanu o ndü, o mama c'ua:

—Na cjuana mi ngue o T'i Mizhocjimi nu, eñe.

40 Xo mi bübü ja nzi ndixü c'o mi janda ndeze na jẽ'ẽ. Mi bübü e María Magdalena 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo c'ü mi menor. Nuc'ü, xo mi ngue nu nana e José. Xo mi bübü e Salomé. **41** 'Ma mi bübü a Galilea e Jesús, xo mi tjünt'üji o xütjü anguezze; mi pëpiji anguezze. Xo mi cãrã c'o dyaja ndixü c'o ma puncjü c'o vi möji e Jesús a Jerusalén.

Jesús es sepultado

42 C'e pa'a c'ü, ngue 'ma mi preparao nu c'o menzumü a Israel, na ngueje c'ü na jyas'ü ri ngue nu pa 'ma søyaji. **43** Nuc'ua c'ü nzhä'ä o säjä 'na bëzo c'ü mi chjü José c'ü mi menzumü a Arimatea. Mi ngue 'naja c'o mi pjëzhi na nojo c'o mi jün ngüenda. Nuc'ü, xo mi te'be c'ü ro ë manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. E José dya zü, o ma cja e Pilato, o ma dyötü c'ü o cuerpo e Jesús. **44** E Pilato dya mi sö ro 'ñejme c'ü ya vi ndü e Jesús. O zojnü c'ua c'e capitán; o dyönü cjo ma cjuana ya vi ndü. **45** O ndünrü c'ua c'e capitán o xipji que jägä ya vi ndü. Nuc'ua e Pilato o manda ro unüji c'e cuerpo e José. **46** Nuc'ua e José o ma ndömü 'na t'öxbitu. Cjanu o ts'üpcü c'ua o cuerpo e Jesús cja c'e ngronsi. Cjanu o mböch'ü c'e bitu. Cjanu o ma ngöt'ü cja 'na cueva c'ü vi dyö't'üji cja 'na dyä c'ü peña. Cjanu o chjen'chp'e c'ua 'na tralaja va ngot'ü. **47** E María Magdalena co e María c'ü nu mamá e José o jñandavi nu ja je ngue c'ua vi ngöt'üji e Jesús.

16*La resurrección de Jesús*

¹ Nuc'ua 'ma ya vi cjogü c'e pa 'ma mi söyaji, o ma c'ua e María Magdalena, 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo, 'ñe e Salomé. O ma ndõmüji o pjindyo c'o ma jo ma yüdü ngue c'ua ro ma ngã's'äji a xes'e c'e añima. ² Nuc'ua c'ü ot'ü pa nu ngo 'ma ya ma jya's'ü, o ma c'o ndixü cja c'e cueva. O zät'äji 'ma ya vi mbes'e e jyarü. ³ Mi pötma mamaji:

—¿Cjó ra chjen'chp'e c'e tralaja cja c'e cueva?
Dya ra sözgöji.

⁴ Pero 'ma o jñandaji, o nuji na jo ya vi chjen'chp'eji c'e tralaja c'ü mi c'ot'ü c'e cueva. ⁵ O nguich'iji c'ua cja c'e cueva; o jñandaji 'naja t'i c'ü mi junrü cja o jodyë. Mi je'e 'naja t'öxbitu c'ü ma maja. Me co züji c'ua. ⁶ O mama c'ua c'e t'i, o xipjiji:

—Dya rí sü'üji. In jodüji e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret nu c'ü o ndät'äji cja ngronsi. Ya te'etjo c'ü; dya cja bünc'ua c'ü. Rí ñu'üji va ja ngöt'üji. ⁷ Möji, ma xipjiji c'o o discípulo c'ü ra ot'ü anguezera ma a Galilea, je rí chjéji nu, c'ua ja nzi va mama. Xo rí xipjiji a cjanu e Pedro c'ü o discípulo, eñe c'e t'i.

⁸ Nuc'ua c'o ndixü o c'ueñeji cja c'e cueva na ngueje me mi mbñ'iji 'ñe me mi süji. Dya cjó xo mi xipjiji na ngueje mi süji.

Jesús aparece a María Magdalena

⁹ E Jesús o te'e xörtjo c'ü ot'ü pa nu ngo. Nu 'ma ot'ü o jizhitsjë e Jesús, ngue e María Magdalena c'ü o jñanda. E Jesús vi pjombgü yencho demonio cja o mü'bü c'e ndixü. ¹⁰ O ma c'ua e María Magdalena, o

ma ngös'ü c'o mi dyozi e Jesús. Me mi cjijñiji; me mi huëji. ¹¹ Ma o dyäräji mi mama e María Magdalena c'ü mi bübü e Jesús y vi jñanda angueze, dya mi ejmeji.

Jesús aparece a dos de sus discípulos

¹² Nuc'ua e Jesús o jizhitsjë na yeje. Ngueje yeje o dyozi c'o o jñanda 'ma mi pëvi cja batjü. Nandyo va jñandavi e Jesús. ¹³ C'o yeje o nzhogüvi o ma ngös'üji c'o dyaja o dyozi. Pero dya o 'ñejmeji.

Jesús comisiona a los apóstoles

¹⁴ Nuc'ua e Jesús o jizhitsjë a nde cja c'o once o discípulo; o jñandaji. Ma siji xëdyi 'ma o jñandaji e Jesús. E Jesús o huënc'iji na ngueje dya mi ejmeji, ma me o mü'büji. Dya mi ejmeji nu c'o ya vi jñanda vi te'e e Jesús. ¹⁵ O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Möji texe cja ne xoñijömü; rí ma zopjüji texe yo nte, rí xipjiji ín jñagö. ¹⁶ Nu c'o ra 'ñejmezügö 'ñe ra ji'iji, ra jogü o mü'bü c'o. Nu c'o dya ra 'ñejmezügö, Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji. ¹⁷ Nu c'o ra 'ñejmezügö, Mizhocjimi ra unüji c'ü ra tsjaji señal c'ü ra 'ñetse na zëzhiji. Nguec'ua ra nänngäji ín chjügö rgá pjongüji o demonio. Ra ñaji nandyo jña. ¹⁸ 'Ma ra ngü's'üji o c'ijmi, dya pje ra s'odüji. Dya xo ra s'odüji 'ma ra ziji o veneno. Ra 'ñe's'e o dyëji cja c'o sö'dyë, ra jogü c'ua c'o.

Jesús sube a los cielos

¹⁹ Nuc'ua e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, 'ma o nguarü o ña, Mizhocjimi o zidyi a jens'e. Je ma mimi nu cja o jodyë Mizhocjimi. ²⁰ C'o discípulo o möji, o ma zopjüji texe yo nte. E Jesucristo c'ü ín Jmugöji o mbös'üji o tsjaji o señal c'o me ma nojo;

SAN MARCOS 16:20

lxxvii

SAN MARCOS 16:20

nguec'ua o 'ñetse c'ü na cjuana c'o mi mamaji. Je
va cjanu, amén.

**Nu o jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e
Jesucristo
New Testament in Mazahua, Central
(MX:maz:Mazahua, Central)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazahua, Central

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazahua [maz], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazahua, Central

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

2dd34152-63bb-5bf7-9ec4-df11c81ab2fc